МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера дехз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 14 (2...)
Ера 15 февраль 1962 шу.
Мах 2 кеп.

Партеи халкъеи барт-цхьоагІо—бохаргбоаца низ.

Коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта тІехьа кхадж тоссаргба вай!

Берригача харжархошка—болхлошка, колхозхошка, советски интеллигенцега, Советски Эскареи ТІема-Форда Флотеи тІемахошка дахь

Советски Союза Коммунистически парте Централъни Комитета кхайкарал

Деза новкъостий!

Советски Союза гражданаш!

Советски Социалистически республикай Союза Лакхехьарча Совете хоржамаш хургда 1962 шера 18 марта. Из советски общества вахаре доккха политически гІулакх да, вай Даьхен къахьегамхой доккха, сакъердаме цІей а да.

КПСС XXII съезда исторически решенешеи цо тІаийцача вай мехка коммунистически общество хьалъяра программа — Советски Союза Коммунистически парте Программаи цІаккха бІарга ца дайнача тайпара советски халкъа къахьегама хьинари творчески инициативеи айъча хана кийчлу СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашка.

Коммунистически парте лерхІ, СССР Лакхехьарча Совете тІеххьара хоржамаш хиннача деношка хьалхашка оттадаь декхараш кхоачащдаьлга советски халкъага дІааланза а дІахо кхоачашъе еза планаш дІайовзийтанза а яргйоацаш. Уж планаш ерригаш а парте XXII съезда решенеша, КПСС кердача Программа белгалйоахаш я.

Дерригача вай сийлахь-доккхача халкъо XXII съезда решенеши парте керда Программеи ший эггара гаргагІа, бочагІа дола гІулакх лаьрхІа тІаийцай. Советски нах боарам боаццаш чІоагІа тешаш а, цар чІоагІа хьаллоацаш а я парте политика. Дерригача дуненна цІаькха а гучабаьлар советски общества барт-цхьоагІони кхотаяллареи бохалургбоаца низ, гучадаьлар марксизма-ленинизма цІаккха а лергйоацача идеяшта, коммунизма идеяшта СССР дерригa халкъаш чІоаггІа мутІахьа хилар.

Диъ шу даьннад СССР Лакхехьарча Совете тІеххьара хоржамаш хинна. Советски халкъо ворхІ шера план кхоачашъеш, промышленность, юрта боахам, Іилма, культура чІоаггІа лакхъеш, Советски паччахьалкхе дІахо дегІайоалаеш, дерригача халкъа социалистически демократи тоаеш тІагІертта къовсам лоаттабаь ха яр из. КПСС XX съездо тІаийцача ленински наькъаца тешшаме, тІера ца йоалаш боалабир парте мохк. Культ личностах юхедиса зуламера гІулакхаш цІенхаштта дІа а даьха, заговорщикий антипартийни группа новкъара дІа а кхесса, парте дукха ба... революцени гІулакхаш чакхдаьхад боахами культуреи хьалъеча, общественни вахара дуккхача доакъошка.

Паччахьалкхен Іаьдала лакхерча органе хоржамаш хулача хана парте чІоагІа дика а хеташ белгалдоаккх, ворхІ шера плана заданеш толамца кхоачашъеш хилар. **Йоккхийча темпашца дегІаухаш латт керттерен хоадам боллаш лоархІамегІен дола экономика дакъа — промышленность.** Семилетка хьалхарча кхаь шера юкъера лаьрхІача цхьан шерара промышленни продукци дукхагІа хилар 10 процент, планах 8,3 процент лаьрхІа хиннача.

ДІадахача диъ шера дукха хІама ца эшшаш 37-негара 51 миллион тоннага кхаччалца дегІадера чон лоаладелга, болат — 51-негара 71 миллион тоннага кхаччалца, прокат хьаяр — 40-негара 55 миллион тоннага кхаччалца, 463-негара 510 миллион тоннага кхаччалца лакхделар кІор боаккхилга, мехкдаьтта доаккхилга — 98-негара 166 миллион тоннага кхаччалца, 1957 шера СССР электростанцеша 210 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги яьккхар, хІаьта 1961 шера — 327 миллиард киловатт-сахьат. **Хьал а яь болх бе йолаялийтай йиъ эзар йоккха промышленни предприяти.** Хьал а яь производствана юкъейихьай эзараш керда тайпа машинаш, станокаш, аппараташ, прибораш. Технически прогресса ларда тІа сихача темпашца лакхлора къахьегама овсарле. Укх тІеххьарча шерашка совгІа яьккхача промышленни продукцех 70 процент гаргга яр къахьегама овсарле лакхъяра чотах хиннай. ТІа-тІа дукхагІа дІадехаш долча товарашца халкъ дизза Іалашдара де дезар ду партеи правительстваи. Диъ шера дерригача кІадай тайпаш арахецилга дегІаденад 5,7-негара 6,7 миллиард квадратни метрага кхаччалца, цу даькъе зипаш 361-негара 455 миллион квадратни метр а йолаш. ДІадахача шера арахийцаб 442 миллион пар телата кога гІирс — хІара советски сага шиша пар хулаш. Йиъ совгІа миллионагара 6 миллион тоннага кхаччалца дегІаденад Даьхен бедалах шекар-песок доаккхилга. ДукхагІа ехкай мотоциклаш, хІамаш тегаш йола машинаш, радиоприемникаш, телевизораш, иштта кхыдола товараш а.

Производства темпашка диллача тІехбаларал совгІа, шерагара шерага США-л тІехбувл вай мохк продукце дуккха лоархІамегІа дола тайпаш доахилга тІакхетара а. Советски Союз хІанззехьа США-л хьалха яьннай аьшка рудаи кІори баккхара, кокси, сборни железобетони, магистральни тепловозаши, электровозаши, херх хьокха материалаши, зипаши, шекари, хьайбай даьттеи даккхара, чкъаьрий лувцара, иштта кхы тайпа дукха продукташи изделеши арахецара.

СССР Лакхехьарча Совете тІеххьара хоржамаш хулача деношка Коммунистически парте дІакхайкадаьдар, **цІенхаштта юртбоахам дегІабоалабара лаьгІ ца луча хьинарца ше къовсам лоаттабергболга.**

Ялат, хьайбай продукташ, технически культураш йоахилга дегІадоаладеш йола лоархІаме мероприятеш чакхйоах партеи правительстваи. Казахстана, СибарегІен, Поволожье, Урала, иштта кхыйолча малхбоален районий йоккхийча аренашка 42 миллион гектар гаргга целинни ардех долеи лаьтташ аьхад. Целинни лаьтташ карадерзадар — из советски халкъа сийлахь-йоккха къахьегама котало я, из бІаь шерашка яхаргья! Вай мехка хІанз доаккхаш дола деррига ялат 8 — 8,5 миллиард пунтага дІакхаьчад. Укх тІеххьарча диъ шера 15 миллион дукхагІа хиннаб божа, 22 миллион — хьакхарч, керттерча даькъе юкъара боахам дегІабарца. Духхьал 1961 шера божа 6 миллион дукхагІа хилар, хІаьта хьакхарч — 7,7 миллион. Из тІом хинначул тІехьагІарча моллагІча шерарчул дукхагІа хул.

Наьха хьашташ сиха дегІаахар бахьан долаш юртбоахама продукташ яхара хІанзарча боарамо дизза наьха хьашташ Іалаш ца дой а дІадахача шера нахага 1957 шерарчул дукхагІа ехкай шуреи шурий продукташи — 1,7-зза, дулха продукташ — 1,5-зза, фуаш — 1,7-зза. Коммунистически парти бокъонца тешаш я партеи дерригача советски халкъеи низашца, эггара хьалха колхозий ахархой, совхозий болхлой, юрта боахама специалистий шоаш кхо ца беш къахьегарца, мехкарча наха эшаш йола продукташ 1962 шера дикка совйоахаргхиларах.

Диъ шу хьалхагІа Коммунистически парте дІакхайкадаьдар, **Іилма, литература, искусства, халкъа образовани, наьха культурни боарам дІахо дегІабоалабара ше ца хаддаш йоакхо ергхилар.**

ХІанз СССР-е хІара виълагІа вола саг дешаш ва; лакхереи юкъереи образовани йолаш 40 процент болхлойн 23 процент колхозхойн ба. Америка ВІашагІкхийттача Штаташкарчул кхозза дукхагІа инженераш кийчбу вай мехка. Советски Іилмаи техникаи цецвоахаш коталонаш яьхай. ТІеххьара хоржамаш хилалехьа Советски Союзо дунен чу эггара хьалхагІа Лаьттан искусственни спутник орбита тІа яьккхай. Соахка эггара хьалха саго Лаьттара космосе никъ биллар. Из кхоачащдир советски наха — коммунисташа Гагарин Юреи Титов Германеи!

Тахан харжархошка кхайкарал деш, парте доаккхал а деш йоах: советски наха — вай турпалча болхлой классана, колхозий сий долча ахархошта, советски интеллигенцена, сий долаш болча советски Іилмахошта — карагІдаьнна сийлахь-доккха гІулакхаш ераш да!

Деррига а вай мехка деш дар — низ бола хиш карадерзаделга из дале а, йокъал латтача аренашка хиш дехкилга дале а, йоккхий заводаш, электростанцеш хьалйойя а, космически наькъаш карадерзадойя а — из деррига а халкъа духьа, сага духьа, сага вахар тоадар духьа деш да. Коммунистически парте массаза а ший керттера декхар лийрхІад **халкъа хьал-торо лакхъелга.** Диъ шера 38 процент дегІаенай СССР къамий доход, дегІаяьхкай болхлойн, гІулакхерча наьхеи, колхозхойн бокъонца йола доходаш.

Партеи правительстваи укх тІеххьарча шерашка чакхъяьхача социальни мероприятех хинна дика гІулакхаш ца кхоачаш цхьаккха дезал бац вай мехка. Миллионаш болча дезалий бюджета тІа гучадаьннад кІезига алапий телача болхлоштеи гІулакхерча нахаи алапи тІакхетар, пенси лакхдалар, 1960 шера денз тІехь-тІехьагІа налогаш дІайоахаш хилар. Пенсеш лакхдаьчул тІехьагІа паччахьалкхенна цу гІулакха дІадохийташ дола рузкъа 3 миллиард сомагара 7,6 миллиард сомага кхаьчад. Налогаш дІаяхарах хьалхарча этапа духхьал цхьан шера кхы тІа а къахьегамхошка кхаьчад 360 миллион сом, хІаьта шоллагІча шера кхоачаргда 400 миллион сом.

ХІанз шу совгІа ха я берригa болхлой, гІулакхера нах ворхІи ялхи сахьата болх беча денга баьнна. Из бахьан долаш балха кІира 6,5 сахьат лоацденнад, хІаьта алапи кІезиг ца даларал совгІа, дуккха дукхагІа болча болхлоштеи гІулакхерча нахаи тІа а кхийттад.

ТІехь-тІехьагІа дукхагІа материальни рузкъа кхоач къахьегамхошка общественни фондашкара, 1957 шера общественни фондаех наха телаш хинна ахчеи льготаши 20,2 миллиард сом дар, хІаьта соахка — 26,4 миллиард сом. Паччахьалкхено Іалашбеш ба пенсионераш; 4 миллион гаргга болча студенташтеи дешархоштеи стипенди тел, хІаьта уж общежитешца Іалаш а бу; 7 миллионал совгІа бола къахьегамхойи цар бераши социальни страхованеи колхозийи чотах хІара шера салоІаш а дарба дайташ а хул санаторешка, салоІача цІеношка, пионерски лагерашка; 7 миллион хиллал болча ноаношта пособеш тел.

Парте геттара чІоагІа терко яьй, хІаьта дІахо я а ю нах чубаха цІенош хьалдара. Дукха гІишлош хьалъю вай: бахача наьха хІара эзар сага лаьрхІа США-и Францеи ечул шозза дукхагІеи, хІаьта Англеи Италеи ечул шозза совгІа дукхагІеи квартираш хьалъю. 50 миллион болча советски наха — Советски Союзе бахачарех диълагІа дола дакъа гаргга болча наха — укх тІеххьарча пхе шера керда квартираш еннай. Партеи правительстваи лоархІаме гІулакхаш ду укх гаргарча итт шера вай мехкарча наха чубаха цІенош ца тоъаш дола гІулакх дІадаккхара.

Деза новкъостий!

Вайга, советски нахага, сийлахь-доккха гІулакх кхаьчад: адамий историе чухь эггара хьалха коммунизме бода никъ буллилга. «Коммунизм, — йоах парте Программа тІа, — из классаш йоаца, производства средстваштa дерригача халкъа цхьа доалахье а йолаш йола, нах массе оагІорахьара дегІабахкарца цхьана хадданза дегІаухача Іилмаи техникаи ларда тІа производительни низаш а алсамдаргдола, общества рузкъан деррига хьасташ диззача тоатолах Іодолалургдола, «хІаранегара — дулур, хІаранена — эшар» яха сийлахь-йоккха принцип кхоачашхургйола, общества берригача членийн йизза нийсхо хургйола общественни строй я».

Цу тайпара йола дунен тІа эггара дукхагІа нийсхо, ираз хургдола общество хьалъяра эггара хьалха цун материально-технически база хьалъе еза. Шин итт шера Іалаьмате боккха низ бола коммунизма база вай мехка хьалъяра эша общественни производства боарам Іилманца белгалбаьккхаб вай парте: **промышленни продукце объем ялхазнел кІезигагІа йоацаш лакхъе еза, хІаьта юртбоахама продукци — кхоззен ахаззен.**

Вай из кхоачаш а дергда! Цу балха хиланза даргдоаца деррига хьалаш: эггара толашагІа йола общественни строй, вай общества моральнии политически цхьоагІо чІоагІа хилар, дагардаь варгвоаца Іалама рузкъаш, эггара дикагІа йола промышленность, механизаци яь боккха юрта боахам, халкъа хьашташ дизза Іалашдеш дола хьалхара Іилма долаш да.

Цудухьа Коммунистически парте чІоаггІа а тешаммебенна а советски халкъага йоах:

— укх гарггарча итт шеррехьа а бахача наьха хІара сага сих лаьрхІа промышленни продукци яккхара Советски Союз хьалхаяргья эггара низ болашагІа, бІаьхегІа болча капиталистически мехкал — США; дикка тоалургья халкъа хьал-торо; ерригача колхозех, совхозех къахьегама овсарле лакха йола, дукха доходаш луш дола боахамаш хургда; керттерча даькъе, дика тоадаьча нах чубахача цІеношца Іалашбергба советски нах; СССР-х дунен тІа эггара лоацагІа балха ди дола мохк хургба;

— шоллагІа итт шу чакхдаьлча дерригача советски халкъа шортта материальнии культурнии хІамаш хулийтаргйола коммунизма материально-технически база хьалъяьяргья; хІаравар эшачунга хьежжа Іалашвара принцип кхоачашъяра эйхха гарга гІоргья советски общество, йодаш-йодаш дерригача халкъа цхьа доалахье хиларга кхоачаргья; керттерча даькъе коммунистически общество хьалъергья СССР-е;

— ткъаь шера, бахача наьха хІара сага сих кхоачаш бокъонца йола доходаш кхозза-ахаззанел дукхагІа дегІайоагІаргья; хьалхара итт шу йистедоалача хана кІезига алапеш телаш бола болхлойн гІулакхера нах хургбац; общественни фондаш иттазнел дукхагІа лакхлургья;

— бахача наьха хьал-торои культуреи эггара лакхагІа йола мохк хургба вай Даьхенах.

Коммунизм хьалъяра деча Іалаьмате доккхийча болхий лоархІамера этап я гаргагара диъ шу. Советски халкъо кхоачашъяь йоаккхаргья ворхІ шера план. 1961-ча шераца нийсийча 1965-ча шера 40 процент дегІайоагІаргья промышленни производство. Планах 1965-ча шера де лаьрхІачул дукхагІа хургда промышленни продукце лоархІамегІа дола тайпаш, халкъа эшаш дола тайп-тайпара товараш. Кхачан продукташца бизза Іалашбергба баха нах.

ХІанззехьа а тешшаме ала йиш я ворхІ шера план кхоачашъярал совгІа тІеххкхоачаш а ергья, аьнна.

Советски халкъо — болхлой классо, ахархоша, интеллигенце — чІоаггІа къахьегарца хьалъю коммунизма сийлахь-йоккха гІишло. Цар къахьегама овсарле лакхагІа ме хул, гаргагІа хургда де лерхІар! «Коммунизм, — аьннад парте XXII-ча съезде Н. С. Хрущева, — хьалъе йиш я къахьегамца, къахьегамца, духхьал миллионий къахьегамца».

Турпалерча болхлой классага, инженерашка, техникашка, конструкторашка, промышленноста берригача болхлошка ше кхайкарал деш парте тІахьех уж техникана прогресс яра, къахьегама овсарле лакхъяра, хьаду хІама дикагІа дара, цунга дІадодар ..., капитальни вложенех дикагІа пайда эцара ... къовсам лоаттабе. **Кхы а шерагІа ... дерригача халкъа социалистически яхь, кхы ... чІоагІагІа производствана юкъе хьо Іилманен хьалха латтача опытан карагІдаьннараш, бизза пайда эца торонех, хІара предприяте балха планаши социалистически декхараши кхоачаш а тІеххкхоачаш а дергдолаш.**

Сий дола колхозий ахархой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ тІахьех парте лаьттах дикагІа пайда эцара, лаьттанцара балха культура лакхъяра, ялат, боамби, хьажкІаш, шекара свекла, горох, бобаш, кхыйола лоархІамегІара культураш сихагІа, дукхагІа хьувкъаелга айдара, юртбоахама балха дерригача доакъошта комплексни механизаци яра шоай берригa низ кхотабе; чІоагІа а тешаме а йола доакъарий база вІашагІйолла, хьайбаш дебадара план тІагІертта кхоачашъе. **Юрта боахаме хьалха латтарий опыт шерра юкъе а кхухьаш колхозийи совхозийн къахьегамхой декхарийла ба юртбоахама продукташ дукхагІа йоахилга укх шеррехьа а цІенхашта алсамдаккха, уж дукхагІа яьхалга миллионаш болча советски наха ховргдолаш.**

Парте тІахьех советски интеллигенци — халкъа образоване, дарбан, Іилма, культура, литература, искусства болхлой — дІахо йодача хана а **коммунизм хьалъеча сийлахь-доаккхача гІулакха шоай дерригa низаш дІадалара, советски халкъа тешшаме гІулакх де, Іилма дІахо дегІадоаладара, гучадаьха керда дараш, тохкамаш сихагІа балха юкъедахьара къовсам лсаттабе, советски сага турпалерча гІулакхий сийлахь-йоккха хозале, коммунизмаи социализмаи идеяш котъялар литератураи искусстваи произведенешка къаьгга хьагойта.**

Коммунистически парте ший Программа тІа торжественно дІакхайкадаьд, **советски наьха хІанзара тІехье коммунизме яхарг хилар.** Цу гІулакха эш низ бола материально-технически база хьалъярал совгІа берригa советски нах лакхара коммунистически кхетам хургболаш хьалкхебар.

Бакъдар аьлча, коммунистически сакхетам сигалара Іочубожаргбац, ши-шегІа хьачубоагІаргбац. Из хьахул общества беркат совдаккхар духьа денна хьегача къица, миллионаш болча наха общественни вахара юкъе доккха дакъа лоацаш хиларца, тІагІертта дешарца, вай парте беча боккхача а массе оагІорахьарча а идеологически балхаца.

Коммунистически общества саг хьалкхеваро дІадех капитализмах юхе мел диса во гІулакхаш — тунеядство, лочкъор, хьуладар, пьянство, хулиганство, кхыдола айпаш — цІендаь дІадоахилга. Укхаза беш бола болх хьинарийца а, закона низаца а, общественни хьехама низаца а бе беза. Цу гІулакха сий дола декхар тІадож профсоюзашта, комсомола, халкъа дружинашта, шоай лоІамехьарча обществашта, ерригача советски общественноста.

Новкъостий харжархой!

Шоах хІаравар йиззача бокъонца ала йиш йолаш ва: **паччахьалкхе — из тхо да!** аьнна. Октябрьски революце цІера юкъе пролетариата диктатура паччахьалкхен хьисапе хьахиннача вай социалистически паччахьалкхенах хІанз **дерригача халкъа юкъара** паччахьалкхе хиннай. Миллионаш бола советски гражданаш бокъонца дакъа лоацаш ба мехка гІулакхашта доал дара юкъе, боахамеи культурнии строительствана кулгалдеча.

МоллагІча а буржуазни паччахьалкхене «демократи» оалаш яр халкъа беш бола низ къайлакхухьаш я. Моттийта лелаю буржуазни харцоний «демократи» — бІаьхийчарна йола ялсмале, Іазапе латтараштa, къечарна йола боанги Іехабелгеи. Кхыметтел къахьегамхошца лирача классови къовсамашца шоашта яьха кІеззига мара йоаца демократически бокъонаш а Іоте Іаеш, уж геттара йоае гІерташ я буржуазни паччахьалкхенаш. Массаза а моттийта хІамаш леладеш болча империализма идеологаша «паргІата» дуне оал ахчан галега Іаьдал дахаи доал деш яр бІаьхий барий кучкалг йолаши долчох.

Советски Союзерча бокъонца йолча паргІатоннеи сага аьттоннеи духьал даккха фу хургда капитализма? Къебараш боацабе а бовха а бІаьхийчарна йола

(ДІахододар 2-ча оагІо тІа).

СССР-а Лакхехьара Совет харжара йолча окружной хоржамий комиссешка дахьийта ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Тхога, лохе кулгаш яздаьча, КПСС Централъни Комитета членашка, хьаранега къаьстта, тайп-тайпарча общественни организацешкара, къахьегамхой обществашкара, предприятей коллективашкара, колхозашкара, совхозашкара, учрежденешкара, хІаьта иштта харжархоша хоржамашта хьалха яьча совещанешкара письмош, телеграммаш кхаьчай дуккхача хоржамий округашка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ тхо оттадеш а цу округашка гІолла тхоашта кхадж тассара раьза хилар тхогара дехаш а.

Оаха дег чура баркал оал предприятей, колхозий, совхозий, учрежденей, коллективашта, общественни организацешта СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ тхоаш оттадаьча, берригача харжархошта, вай мехка коммунизм хьалъяра хетаяь сийлахь-йоккха программа кхоачашъяра тІехьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсама ленински парте членаш хиларца керте латтача тха оаш сий дарах а шу тешарах а.

Тхох хьараваp, цхьан хоржамий округе мара шийна кхадж тассийта йиш йолаш ца хиларах, КПСС ЦК-гара тхоашта мича кхадж тассийтача бакъахьа да алар дийхар оаха. КПСС ЦК-ас бакъахьа лаьрхІар укх хоржамий округашка кхадж тассийта тхо раьза хилар:

Брежнев Л. И. — Союза Совете, городе Москве, Бауманcки хоржамий округе,

Воронов Г. И. — Союза Совете, городе Оренбурге, Оренбургски городской хоржамий округе,

Козлов Ф. Р. — Союза Совете, городе Ленинграде, Кировски хоржамий округе,

Косыгин А. Н. — Къамий Совете, РСФСР, Ивановски хоржамий округе,

Куусинен О. В. — Къамий Совете, Карельски АССР, Онежски хоржамий округе,

Микоян А. И. — Къамий Совете, Армянски ССР, Ереванcки — Ленински хоржамий округе,

Подгорный Н. В. — Союза Совете, городе Киеве, Киевски — Ленински хоржамий округе,

Полянский Д. С. — Союза Совете, городе Краснодаре, Краснодарски городской хоржамий округе,

Суслов М. А. — Союза Совете, городе Саратове, Ленински хоржамий округе,

Хрущев Н. С. — Союза Совете, городе Москве, Калинински хоржамий округе,

Шверник Н. М. — Къамий Совете, РСФСР, Московски городской хоржамий округе,

Гришин В. В. — Союза Совете, Московски областа, Орехово-Зуевски хоржамий округе,

Рашидов Ш. Р. — Союза Совете, городе Ташкенте, Ташкентски — Ленински хоржамий округе,

Мазуров К. Т. — Союза Совете, городе Минске, Мински городской-хьалхарча хоржамий округе,

Мжаванадзе В. П. — Союза Совете, городе Тбилисе, Тбилисски — Первомайски хоржамий округе;

Щербицкий В. В. — Союза Совете, Лугански областа, Краснолучски хоржамий округе,

Демичев П. Н. — Союза Совете, городе Москве, Дзержински хоржамий округе,

Ильичев Л. Ф. — Союза Совете, городе Алма-Ате, Алма-Атински — Ленински хоржамий округе,

Пономарев Б. Н. — Къамий Совете, Грузински ССР, Сухумски городской хоржамий округе,

Спиридонов И. В. — Союза Совете, городе Ленинграде, Смольнински хоржамий округе,

Шелепин А. Н. — Къамий Совете, Узбекски ССР, Ташкентски — Октябрьски хоржамий округе,

КПСС ЦК аьннар кхоачашде тІаийцар оаха.

ЙоагІаш йолча округай хоржамий комиссешка оаха дехар ду депутаталла бахийта кандидаташ оттабеча хана укх тха заявленех документ лархІар.

БРЕЖНЕВ Л. И.
ВОРОНОВ Г. И.
КОЗЛОВ Ф. Р.
КОСЫГИН А. Н.
КУУСИНЕН О. В.
МИКОЯН А. И.
ПОДГОРНЫЙ Н. В.
ПОЛЯНСКИЙ Д. С.
СУСЛОВ М. А.
ХРУЩЕВ Н. С.
ШВЕРНИК Н. М.
ГРИШИН В. В.
РАШИДОВ Ш. Р.
МАЗУРОВ К. Т.
МЖАВАНАДЗЕ В. П.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
ДЕМИЧЕВ П. Н.
ИЛЬИЧЕВ Л. Ф.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.
СПИРИДОНОВ И. В.
ШЕЛЕПИН А. Н.

1962 шу 8-гІа февраль.

Берригача харжархошка—болхлошка, колхозхошка, советски интеллигенцега, Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи тIемахошка даь

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета кхайкарал

(ДIахододар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

паргIато, балхах «мукъа» болаш миллионаш нах хилар, налогаш тIаеттаялар, сихдаь герзаш хьадар, расови дискриминаци, демократически организацешта низаш дар хургда? Фу «паргIата дуне» хул цунах? Из дац паргIата дуне, из — наьха бокъо йоацеи бе болх боацеи, лоалеи Iазапеи дуне!

Кхы тайпа, бокъонца нийсхонца общественни гIулакхаш, бокъонца йола демократии паргIатои я вай мехка. Социализме мара хила йиш яц йизза йола социальнии къамийи нийсхо, творчества паргIато, цхьанне хьашташ ерригача общества хьашташца товш тарделга. Алхха социализме деррига наькъаш хьадийлад къахьегама сага, визза вола ший мехкеи цун рузкъайи да, ший вахара да ше волга хов цунна. Алхха социализмо оттадаьд дуккха къамаш дахача Советски Союза деррига халкъаш тоадалара а царна юкъе бокъонца доттагIал хилара а дола хьалаш.

Парте декхар оттадаьд, паччахьалкхенна доал дара школа городашкарчеи юрташкарчеи керд-кердача миллионаш болча къахьегамхоша чакхйоахаргйолаш. Цудухьа хIанз Советашка хIара хоржамаш массаза хул депутатий кхоалагIча даькъал кIезигагIа боацараш кердабоахаргболаш ба. Хадданза кердайоахаргйолаш я Советий кулгалду органаш а.

Динза даргдоацаш лоархI парте Советий болхлошеи цар депутаташеи хан-ханнахьа харжархошта хьалхашка отчеташ телилга, шоаех бенна тешам кхоачаш ца баь депутаташ ха йистеялале юхабехара йола харжархой бокъо чакхйоахилга, депутаталла оттабаьча кандидаташта болх бе хари шоаех йоахка оамалаши собранешкеи кепа йоазон тIеи шерра а массе оагIорахьара а ювцилга.

Партии правительствои даим халкъаца дагаюбл боахама, культура, арахьарча политика керттерчз дешашта, лоархIамегIарча законий проекташ дуккхача къахьегамхошка ювцийта оттаю. Вай мехка законаш арадахара инициатива яла бокъо еннай профсоюзашта, комсомола, кхыча общественни организацешта цар ерригсоюзнии республиканскии органашка гIолла.

Укх тIеххьарча шерашка лоархIам лакхбеннаб СССР Лакхехьарча Совета, паччахьалкхен Iаьдала лакхехьара орган из хиларах тарра. Лакхехьарча Совето тIаийцача дуккхача законаша новкъостал даьд промышленностаи юрта боахамаи, паччахьалкхени культурнии строительствана, арахьарча политикана деш дола доал тоадара, советски законодательство эргаяьккха тоаяра. Лакхехьарча Советерча массаза а болх беча комиссеша тIахьожам лоаттабу министерстваша, ведомстваша, боахама организацеша беча балха. Дуккха а дукхагIа шерденнад советски парламента доазол дехьарча мехкий парламентарешцара бувзамаш.

Ерригача паччахьалкхен органий балхацара хIанз керттердар — къахьегамхой общественно-политически хьинар лакхдар, наха юкъе организаторски болх бар, кадраш нийса хьахаржар, практически гIулакхашка хьежжа царна тохкам бар а цар мах бар а, партеи правительстван заданешн решенеши бокъонца кхоачаш миншта ю ховргдолаш тIахьожам лоаттабар.

Вай паччахьалкхен аппарат простой, квалифицированни, оперативни, бюрократизми волокитеи йоацаш хилийта гIерт парти. Советски паччахьалкхен законаш кхоачашдара тIехь даим а лерттIа а лоаттабергбола тIахьожам вIашагIболла беза, халкъо лоаттабеча тIахьожама кIалхара цхьаккхе а варгвоацача тайпара вIаштIехьдаккха деза гIулакх. Общественни контроль — бюрократизмацеи волокитацеи, халкъа рузкъа лечкъадерашца лоаттабеча къовсама тешаме герз, наха коммунистически кхетам лургбола школа.

Деза новкъостий!

ДIадахача диъ шера чухь лоархIамера хувцамаш хиннад дунен халкъашта юкъера низаш дIанийсдарай цар соотношенеи юкъе. ЧIоагIъеннай дунен социалистически система, халкъий машари кхерамзлеи бахьан долаш лоаттабеча къовсамера прогрессивни наьха йоккха чIоагIало хиннай цунах. Шин системо лелаеча яхье йоккхий коталонаш йоах социализмо, керд-керда позицеш хьайоах капитализмагара. Къамий кортамукъален къовсама низ болча талгIено йохайир Азеи Африкаи дуккхача мехкашка бIаьш шерашка лаьтта колониальни набахтенаш. Империалистически Iазапа духьалара болам чIоагIбеш да Латински Америкера халкъаш. Дерригача халкъашта хьалхашка моральни гIулакхашта кIоаргга ийшар империализм.

Лаьттан тIарча цIена дог долаш мел волча саго хIанз кхетаду, нагахьа санна тIом ца хилийта вIаштIехьдаьннадале, нагахьа санна дунен вахара беркатах пайда эцаш халкъаш дале, советски халкъо, вай парте, социализма мехкашкарча вошал долча партеша, ерригача коммунистическии болхлойи партеша, дунен халкъашта юкъерча болхлой классо, массе а мехкашкарча машар безача низаша цу гIулакхаца доккха дакъа лаьца хилар.

Халкъашта юкъе чIоагIа машар Iалашбар духьа Советски Союз гIерт бокъонца дунен халкъашта юкъера тIахьожам а болаш массанега а цIендаь герз дIадаккхийта. Къовсам тIа йола проблемаш къоастаергйола средство а лоархIаш, цхьанне а герз юкъе ца доаккхилга белгалдаьд вай предложенешка. Цу деша хьакъехьа дуккхаза а инициатива шийга йолаш дийцад Советски правительства. 1959 шера, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце Генеральни Ассамблея XIV-ча сессе вай правительствана керте латтача Н. С. Хрущева Деклараци елар массане а цIендаь герз дIадаккхара хьакъехьа, хIаьта из дерригача дунен тIа шерра хьал а лаьцар. Цхьабакъда, империалистически державаша эггара хьалха американски империализмо — дунен реакцен цу керттерча чIоагIалено, сихдаь хьадеш латт герз. Уж духьала я герз дIадаккхарах йола советски предложенеш чакхъяхара, ядерни герза тохкамаш делга соцадара хьакъехьара переговораш дIахо яхийтанзар цар, дунен халкъашта юкъера хьалаш кхохкадалийта дола гIулакхаш доладир. Цо дайтар вай правительстваra дерригача советски халкъо дизза къоабалдаь хьаллаьц мехка кхерамзле чIоагIъяра, дерригача дунен тIара машар чIоагIбара хиланза даргдоаца гIулакхаш.

Советски Союзо тIагIертта къовсам лоаттабу юхадийнъеннача малхбузенгермански милитаризма агрессивни планашта духьала, шоллагIча дунен тIемах юхедисараш дIадахара тIехьа. Советски правительства дуккхача документашка массаза а сабарца а дIаяьхад германски машара договор динза а цун ларда тIа Малхбузен Берлинера гIулакхаш тоаданза а дарг ца хилар.

Советски паччахьалкхено цIаккха тIера ца йоалаш хьаллоаттабаьб лоатта а бергба Азе, Африка, Латински Америка халкъаша къамаш кортамукъадахар духьа лоаттабу нийсхон къовсам. Советски Союза инициативах колониальни мехкаштеи халкъаштеи лоIам балара хьакъехьара Деклараци тIаийцар ВIашагIкхийттача Къамий Организаце.

Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дегIаахаро тешшаме хьахьокх, чIоагIача социалистически лагера, машар безача социалистически йоацача паччахьалкхений, дунен халкъашта юкъерча болхлой класса, машара тIехьа латтача дерригача низий вIашагIтехача низашца керда тIом ца хилийта йиш хилар.

Советски Союза Коммунистически парте дIахо а чIоагIеи хадданзеи чакхйоахаргья тайп-тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара политика, къовсам лоаттабергба массане а цIендаь герз дIадаккхара тIехьа, керда тIом ца хилийтара тIехьа, фийле йолаш зуврга агрессораша леладу гIулакхаш, эшшача боараме лоаттаергья мехка оборона, хьаллоаттабергба тоIадаь доахкача халкъаша кортамукъалеи лоIами бахьан долаш лоаттабу нийсхон къовсам, чIоагIдергда дунен социалистически система мехкашцара, дерригача халкъашцара доттагIали барт-цхьоагIоп.

Коммунизмага хьоча сийлахь-боккхача наькъа советски наьха дегаш ураувттаду КПСС Программа дешаша:

«Социальни нийсхо ца хилара, Iазапеи эксплуатацеи массайолча формашта, тIема балашта берригa нах кIалхарбоахаргбола исторически мисси кхоачашъеш а лаьттан тIа дерригача халкъашта **Машар, Къахьегам, ПаргIато, Нийсхо, Вошал, Ираз** яха дешаш чIоагIдеш а я коммунизм».

Деза новкъостий, харжархой!

ТIеххьара хоржамаш хинначул тIехьагIа дIадахача диъ шеро берригача советски нахага цIаькха а хьахьекхар, сийлахь-воккхача Ленина хьаьча Советски Союза Коммунистически парте дешаш цIаккха а харц хулаш ца хилар. Парте оттадеш мел дола хIама кхоачашдеш да. Иштта хила а хиннад, дIахо иштта хург а да! Ше кхо ца еш халкъа ду гIулакх мара кхы тайпа гIулакаш дац, е хила йиш а яц ленински парте. «**Халкъа духьа яхаш я парти,** — йоах КПСС Программа тIа, — **цунна гIулакх дарах гу цунна ший балха маIан».** Болх беча а цIейш долча а деношка, халонаш тIакхаьчача а дика дараш хиннача а деношка массаза а халкъаца ихай, ухаш а я парти, цун лоIам, керттера цун хьашташ хьалха а доахаш.

Вахарца, социализм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсама опытаца тохкам баь йола коммунистийн парте боацарнйи барт-цхьоагIо хилар боккха, чIоагIа низ ба, партеи халкъеи йохаргйоаца цхьоагIо къаьгга хьахьокхилга да. ХIанз СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашка а парте боацача болхлошца, ахархошца, интеллигенцеца айхха цхьоагIо йолаш, бохаргбоаца барт болаш хургья Коммунистически парти.

Коммунисташта а цу тайппара парте боацарашта а цхьатарра болча СССР Лакхехьарча Совета депутаталла хоржача кандидаташта тIехьа массава раьза а волаш 18 марта кхадж тассара тIахьех Коммунистически парте берригa харжархой!

Шоай голосаш коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта хьалхара дIаяларца оаш кхадж тоссаргба КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра, вай Даьхен низ чIоагIбара тIехьа, дIахо халкъа вахара хьал айдара тIехьа, дерригача дунен тIа машар чIоагIбара тIехьа. Массава раьза а волаш СССР Лакхехьарча Совете коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташ харжарца оаш цIаькха а хьахьокхаргда дуккхача къамех латтача вай мехка халкъий барт тайна дезал мелла цхьоагIо йолаши чIоагIеи ба, советски халкъ Коммунистически партенеи Советски правительстванеи гонахьа мелла айха кхотаденнад.

Новкъостий харжархой!

КПСС Центральни Комитето шо тIахьех шоай граждански декхар кхоачашдара: 1962 шера 18 марта вай мехка паччахьалкхен Iаьдала лакхехьара орган — СССР Лакхехьара Совет — харжара.

Массава а хоржамашка гIо!

Коммунистийи парте боацарийи блока кердача коталонна тIехьа!

Даькъала хийла дукха еза вай Даьхе — Советски Социалистически Республикай Союз!

Даькъала хилда сийлахь-доккха советски халкъ — коммунизм хьалъер, лаьттан тIа мел бахача наьха машари иразн бахьан долаш тIехьашка ца доалаш майрра къовсам лоаттабер!

Марксизма-ленинизма байракхаца, техка яйзача Коммунистически парте кулгалца хьалхашкахьа, йизза коммунизм котъяларга долле!

Советски Союза Коммунистически Парте Центральни Комитет

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАЛЛА ОТТАБАЬ КАНДИДАТАШ ДIАЯЗБАР

МОСКВА. КПСС ЦК Хьалхара секретарь, Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев ше харжийта раьза хиннача столицен Калинински хоржамий округа Союза Совете деча хоржамашта йолча Окружной хоржамий комиссе заседани хилар.

Соцам тIаийцаб «Серп и молот» яхача завода, Москва-Сортировочни яхача коммунистически къахьегама депо, «Манометр» яхача завода округерча кхыча предприятей, учрежденей, дешара заведеней болхлой, инженерий, техникий, гIулакхерча наьха коллективаша хьаоттаваь КПСС Центральни Комитета Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель **Никита Сергеевич Хрущев** гор. Москван Калинински хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат дIаязве, аьнна.

* * *

Союза Совете деча хоржамашта йолча г. Москван Баумански хоржамий округа Окружной хоржамий комиссе соцам тIаийцар Московски почтамта, инженерно-физически института коллективай юкъарча собранеша хьаоттаваь КПСС ЦК Президиума член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **Леонид Ильич Брежнев** Баумански хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве, аьнна.

Союза Совете деча хоржамашта йола 434-гIа Грозненски хоржамий округ.

СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат Шелубцов Виктор Васильевич оттавара хьакъехьа хьакхаьчача протоколашка а ше харжийта раьза хиларах цо еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Союза Совете хоржача № 434 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла Грозненски нефтемаслозаводеи, Центральни ремонтно-механически заводеи, «Октябрьнефта» НПУ телемеханизированни промыслаи коллективаша оттаваь вола 1920 шера ваь а, город Грозне вахаш а, КПСС член а, Грозненски нефтемаслозавода воккхагIа вола оператор а вола **Шелубцов Виктор Васильевич** СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве.

Къамий Совете деча хоржамашта йола 567-гIа Грозненски хоржамий округ

Ильясова Джансари Къамий Совете деча хоржамацка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат оттаяра хьакъехьа хьакхаьчача протоколашка а ше харжийта раьза хилара хьакъехьа цо еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: 1937 шера яь, Курчалой района Курчалой юрта яхаш, ВЛКСМ член, Курчалой района Ленина цIерахча колхоза хьажкIаш лелаеча звеной звеньевая йола, Курчалой района Ленина цIерахча колхозеи Грозненски района «Новый быт» яхача колхозеи колхозхой юкъарча собранеша хьаоттаяь **Ильясова Джансари** Къамий Совете деча хоржамашта йолча 567-гIча Грозненски хоржамий округе гIолла хоржаргйолаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязъе.

Къамий Совете деча хоржамашта йола 565-гIа Октябрьски хоржамий округ

Гайрбеков Муслим Гайрбекович Къамий Совете деча хоржамашка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат оттавара хьакъехьа хьакхаьчача протоколашка а ше харжийта раьза хилара хьакъехьа цо еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: 1911 шера ваь, город Грозне вахаш, КПСС член, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председателалла болх беш вола, Грозненски локомотивни депо, Октябрьски района электромеханически завода коллективаша хьаоттаваь **Гайрбеков Муслим Гайрбекович** Къамий Совете деча хоржамашта йолча 565-гIча Октябрьски хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве.

Союза Совете деча хоржамашта йола 436-гIа Сунженски хоржамий округ

Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхозеи, Урус-Мартана районерча «Горец» яхача совхозеи, Шалински шекар деча заводеи коллективаша Кусиева Махьмада Зайдат СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидат оттаярах долча протоколашка а ше харжийта раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржама комиссе соцам баьб: Союза Совете деча хоржамашта йолча 436-ча Сунженски хоржамий округе гIолла хоржаргйолаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязъе 1931 шера яь а, Наьсарен районерча Долакха-Юрта яхаш а, парте йоацаш а, «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча звенона доал деш а йола **Куснева Махьмада Зайдат.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 571-гIа Сунженски хоржамий округ

Сунженски районерча XIX партсъезда цIерахча колхозеи Ачхой-Мартана районерча «Лермонтовский» совхозеи коллективаша Шумилов Василий Арсениевич СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат оттаварах долча протоколашка а ше харжийта из раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 571-ча Сунженски хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве 1917 шера ваь а, Сунженски районерча Троицке вахаш а, КПСС член а, XIX партсъезда цIерахча колхоза председатель а вола **Шумилов Василий Арсениевич.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 573-гIа Шалински хоржамий округ

№ 6 йолча Шалински юххьерча школаи, «Джалка» яхача совхозеи, Ведана районерча Карл Маркса цIерахча колхозеи коллективаша Ахматова Мурада Роза СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат оттаярах долча протоколашка а ше харжийта раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 573-ча Шалински хоржамий округе гIолла хоржаргйолаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязъе 1937 шера яь а, Шаьла яхаш а, парте йоацаш а, № 6 йолча юххьерча школа хьехархо а йола **Ахматова Мурада Роза.**

Союза Совете [де]ча хоржамашта йола 435-гIа Гудермесски хоржамий округ

Гудермесски локомотивни депо, Грозненски опытно-хьокхама совхоза, Ведана района Ленина цIерахча колхоза коллективаша Трофимов Александр Степанович СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидат оттаварах долча протоколашка а ше харжийта раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Союза Совете деча хоржамашта йолча 435-ча Гудермесски хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве 1903 шера ваь а, Грозне вахаш а, КПСС Центральни Комитета ревизионни комиссе член а, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь а вола **Трофимов Александр Степанович.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 568-гIа Гудермесски хоржамий округ

Гудермесски нефтепромыслови управленеи районни больнично-поликлинически объединенеи коллективаша Мельникова Лидия Федоровна СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат оттаярах протоколашка а ше харжийта раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 568-ча Гудермесски хоржамий округе гIолла хоржаргйолаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязъе 1920 шера яь а, Гудермесе яхаш а, парте йоацаш а, районни больнице лорал деш а йола **Мельникова Лидия Федоровна.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 572-гIа Урус-Мартана хоржамий округ

Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхозеи Советски районерча Кирова цIерахча колхозеи болхлой, колхозникий, гIулакхера барий собранешка Кагерманов Гений Оалхазар СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидат оттаварах долча протоколашка а ше харжийта из раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 572-ча Урус-Мартана хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве 1934 шера ваь а, ГIойтIа вахаш а, КПСС член а, «Красноармейский» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадир а вола **Кагерманов Гений Оалхазар.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 566-гIа Старопромысловски хоржамий округ

Магомадов Мухьади Къамий Совете деча хоржамашка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат оттавара хьакъехьа хьакхаьчача протоколашка а ше харжийта раьза хилара хьакъехьа цо еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: 1930 шера ваь, город Грозне вахаш, КПСС член, эксплуатаце шоллагIча методий цеха оператор вола, «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене эксплуатаце шоллагIча методий цеха а Надтеречни района «Гвардейский» яхача совхоза а коллективай юкъарча собранеша хьаоттаваь **Магомадов Мухьади** Къамий Совете деча хоржамашта йолча 566-гIча Старопромысловски хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве.

Къамий Совете деча хоржамашта йола 563-гIа Ленински хоржамий округ

Афанасьев Сергей Александрович Къамий Совете деча хоржамашка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат оттавара хьакъехьа хьакхаьчача протоколашка а ше харжийта раьза хилара хьакъехьа цо еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: 1918 шера ваь, город Москве вахаш, КПСС член, РСФСР Ерригроссийски халкъа боахама Совета председатель, РСФСР Министрий Совета Председатела заместитель вола, «Красный молот» яхача завода, консервни завода, № 1 йолча хIамаш тегача фабрика коллективаша хьаоттаваь **Афанасьев Сергей Александрович** Къамий Совете деча хоржамашта йолча 563-гIча Ленински хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве.

Къамий Совете деча хоржамашта йола 564-гIа Заводской хоржамий округ

Новогрозненски ТЭЦ-еи Грозненски химически заводеи коллективаша Евсеенко Михаил Андрианович СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат оттаварах долча протоколашка а ше харжийта из раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 564-ча Заводской хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве 1908 шера ваь а, Коммунистически парте член а, Грозне вахаш а, Нохч-ГIалгIай совнархоза председатель а вола **Евсеенко Михаил Андрианович.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 569-гIа Наьсарен хоржамий округ

«Малгобекнефта» НПУ № 1 йолча ГРБ контораи «Назрановский» совхозеи коллективаша Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьш СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидат оттаварах долча протоколашка а ше харжийта из раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 569-ча Наьсарен хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве 1930 шера ваь а, МагIалбике вахаш а, КПСС член а, «Малгобекнефть» НПУ бурильщик а вола **Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьш.**

Къамий Совете деча хоржамашта йола 570-гIа Наурски хоржамий округ

Наурски винсовхоза коллективо Панькин Иван Степанович СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа кандидат оттаварах долча протоколашка а ше харжийта из раьза хиларах йолча цун заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе соцам баьб: Къамий Совете деча хоржамашта йолча 570-ча Наурски хоржамий округе гIолла хоржаргволаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат дIаязве 1909 шера ваь а, Москве вахаш а, КПСС член а, КПСС ЦК РСФСР йолча юрта боахама отдела заведующи а вола **Панькин Иван Степанович.**

Доккхал ду аз вай Даьхенах

ЧIоаггIа дог айденна йолаш ладийгIар аз радио чу гIолла дийшача КПСС Центральни Комитето Советски Союза берригача харжархошка даьча Кхайкаралга. Цунга ладувгIача хана, из Кхайкарал дешача хана еррига уйлаш СССР Лакхехьарча Совета тIеххьара хоржамаш хиннача хана денз советски наха хьабенача наькъа тIаерз. Дог гIоза доалаш хоза хет вай мехка цу хана чухь карагIдийнна доккхий гIулакхаш дагадеxача, мехка коммунизм хьалъяра новкъа, парте Программа кхоачашъеш вай халкъо доахача толамашка хьежача.

Укх шера хьалххара хоржамашта юкъе дакъа лоацаш я со. Доккхал ду аз из боккхача лоархIамера гIулакх сога кхоача ха парте XXII съезда исторически решенеш кхоачашъе, вай мехка шерра коммунистически общество хьалъе йолаеннача ханаца нийслуш хиларах.

Хоржамаш хулача дийнахьа сий долча Коммунистически партена, дукха езача Даьхенна, цун дикагIа болча къонгашта, мехкараштa тIехьа чIоаггIа дог раьза а долаш кхадж тоссаргба аз.

Д. ГОРБАКОВА,
Нохч-ГIалгIай пединститута студентка.

ХЬАЖКIИЙ ЦЕНТНЕРАГА 77 КЕПИГ

«НАЗРАНОВСКИЙ» СОВХОЗА ДИКАГIА ВОЛЧА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕЧА МАЛЬСАГОВ ОСМАНА СТАТЬЯ КЕПА А ТОХАШ ТАХАН ОАХА ДIАЙОЛАЮ ВАЙ РЕСПУБЛИКА ЮРТА БОАХАМЕРЧА «МАЯКИЙ ТРИБУНА». ДIАХО А ЦУ ТРИБУНЕ КЕПА ЕТТАРГЬЯ ДИКАГIА БОЛЧА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ, ЖА, ХЬАКХАРЧ, ДОАХАН ЛЕЛАДЕРИЙ, ДОЯРКАЙ, ИШТТА КХЫБАРИЙ ОПЫТ ЮВЦАШ ЙОЛА МАТЕРИАЛАШ. ДИКАГIА БАРИЙ ОПЫТ — МАССАНЕНА!

Маякий трибуна

КПСС Программа тIа белгалдаьккхад беррига юрта боахам дегIабоалабар, дукхагIа хьайбай продукташ яхар мамогга дукхагIа ялат даккхарах тийша хилар. Тхо дика кхет цу гIулакхa юкъе йоккхагIа йола моттиг хьажкIаш кхеяро дIалоацарг хиларах.

Семилетка кхоалагIа шу дикача толамашца чакхдаьккхад тха хьажкIаш лелаеча механизированни звенос. Ши бIаьи ткъо гектарах хIаране тIара оаха чуийцай 72,8 центнер фуалъяьхача хьажкIий, тIехкхоачашдаьд тIаийца социалистически декхараш. Звенос кхеьча фуалъяьхача хьажкIий центнерага планах цхьа соми 70 кепиги даха дезача дIададад 77 кепиг.

Мишта вIаштIехьдаьлар звено хьажкIаш иштта дика хьувкъае а кхее а, [illegible] кIезигде а?

Со хьожаргва цу хаттарашта жоп дала.

ИШТТА ТОАДАЬ КИЙЧДИР ЛАЬТТА

Тхога я укх тайпара техника: цхьа «ДТ-54» яха трактор, шиъ «Беларусь», ши сеялка, ши культиватор, дискови лущильник, кхо нух, «ККХ-3» яха хьажкIаш чуэца комбайн, макхаш.

БIаьсти яллалца тхоай участке удобренеш йихкар оаха. Юккъера лаьрхIача хIара гектара тIа диллар ткъаьи итт тонн кхо.

Массанена а дика хов зяба тIа хьажкIаш дIайийча уж дикагIа хьувкъилга. Цхьабакъда, тха вIаштIехьдаланзар еррига хьажкIаш иштта дIае. ХIа аьнна хьажкIаш чуийца доаллаше догIаш а доладенна кхы зябь аха тар ца луш дисар тхо. Цудухьа къаьстта терко тIаяхийтар кхай тIа махулла дукхагIа удобренеш яхкара.

ХIа аьнна бIаьсти йоаллаше а гурахьа аханза диса лаьтта аха а аьха кийчдир. Из болх оаха сихагIа чакх мел боаккх лоархIаме дар. Шин-кхаь дийнахьа тха вIаштIехьдаьлар юхедиса хинна лаьтта аьха даккха а еррига удобренеш лаьттан кIала яхийта а.

Иштта лаьтта кийчдаьчул тIехьагIа хьажкIаш дIаелехьа лаьттанцара тIоадал дIакъовла макха баьккхар. Цхьа юкъ яьннача хана дисковани йир. Цу гIулакхо торо хулийт макха баьккхачул тIехьагIа юхеюса йоккхий галаш кагье. Цхьаькха а дика хIама доал цунах. БIаьстан юххье лаьтта дIоах а денна хьатIадала деннача оасара овлаш дох. Керда оасар юха тIадалар дикка тIехьа доаккх.

Къайле яц цхьаболча наха хьажкIаш лелаелга дукха хала гIулакх ца хетилга. Фу деза царна оал цар лаьтта аха а аьха дIайийча. Шоаш хьалтIа ма яргйий уж-м. Из-м сел хала хIама а дац. Иштта уйлаш йолча нахага ала безам ба са: хьажкIаш лелаелга Iалаьмате хала болх ба! ХIанз моллагIчоа хов агротехника яххача тайпара царна гIулакх ца дича уж хьувкъаргйоацилга.

Iа лерттIа лаьтта кийчдарга хьежжа хул хьажкIаш а. Из дика кхета а деш дисковани яьчул тIехьагIа а хьажкIаш дIаелехьа кхы а тайп-тайпара дукха балхаш дир. «Беларусь» яхача тракторaца аз айса, са звеноцарча трактористаша Хачубаров Хьадиса, Оздоев Мовлас, Колоев Гирихана ерригача участкана культиваци йир. Цу балхо торо хилийтар лаьтта кхы а кIаьдде.

Культиваци яьчул тIехьагIа кха шаьрдергдолаш «ДТ-54» яхача тракторaца дезача макхашца макха баьккхар. Цунца чакхдаьлар хьажкIаш дIаюврггйола лаьтташ кийчделга.

ХАННАХЬА НИЙСЪЯЬ ДIАЙИИР ХЬАЖКIАШ

ЧIоагIа терко йир оаха дIаюврггйолча хьажкIий фу ханнахьа кийчдара. «ВИР-42» яхача фух йола хьажкIаш яр дIае лаьрхIараш. Тха хьалашка уж дика хьувкъ. ДIаювргйолча хьажкIашта калиброванни ярах боккха пайда баьлар. Цу гIулакхо торо хилийтар деррига фийгаш доккхали зIамигали цхьатарра хургдолаш хьакъоастаде.

Сендухьа ду из? ХьажкIаш дIаювча хана фийгаш цхьатарра ца хилча боккхагIа бола фийг духьал а этте сеялка чура массанахьа цхьан боарамах Iолегац фийгаш. Цкъаза дуккха моттиг [illegible] хьажкIий [illegible] ца божаш, вокхазахьа боарамах доагIачул совгIа лег.

ХьажкIаш лелаеча балхашта юкъе эггара лоархIамегIа хIана дац, аьнна, ала йиш я ший ханнахьа а сихагIа а уж дIаювлга. Из иштта хилар, кхета а деш хьажкIаш дIаера тхоашта мамогга дикагIа кийчделар тхо. Ханнахьа ремонт яьяр техника, юртбоахама инвентара.

Пхе-ялх дийнахьа 220 гектар хулача майдан тIа хьажкIаш дIайийна яьлар. Цхьан минута трактор, сеялка еха латта дезанзар тха. Цу ханна накъа даьлар техника кийчъеш оаха хьийга къа. Из зехьа довнзар. Белгалдаккха дезаш да еррига хьажкIаш квадратно-гнездовой хьисапе дIае вIаштIехьа ца далар. ХIана хилар из иштта? Оаха лелаю участок ул довкъашка, нийса дац тха кхаш. Из бахьан долаш тхоай хурдаь массанахьа квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIае делча а хIама хиланзар. Квадраташ нийса хилацар.

Лакхехьа аз хьоахадаьдар хьажкIаш махулла сихагIа дIайийна довла гIертар тхо, аьнна. Фу пайда боал цу гIулакхах? Цкъа-дале, цхьан ханна дIайийна хьажкIаш цхьатарра хьатIайоал, шозлагIа-дале, цхьан боарамах хьатIаяьннача хьажкIашта дIахо деш дола балхаш де дуккха а аттагIа хул. Уж балхаш тIаяьннача хьажкIашта зеца деш механизмашца де йиш а хул.

Из иштта хилар дика гучадаьлар тхона дIахо. ХьажкIаш дIайийна доаллаше а «ДТ-54» яхача трактора дейга макхаш тIехьа а тейса макха баьккхар. Дезача макхашца вIалла баккха мегаргдац макха, хIана аьлча дIайийнача хьажкIашта цар доккха зе тохаргда: лаьттан галаш тIа дIадийна фу е геттара хьадоаккх, е хьагучадоаккх. Из хилац макхаш дейга хилча.

Иштта баьккхача макха доккха новкъостал ду сихагIа хьажкIаш тIаялийтара, кха цIенду, лаьттанцара галаш йохаю, кха цамца доаккх, хьажкIашта дикагIа фо тIакхоач, дукхагIа тIоадал чуэц.

ХIа аьнна хьажкIаш хьатIайоаллаше цIаькха а макха баьккхар оаха. Цо торо хилийтар лаьтта кхы а кIаьдде, хIаьта тIадала доладенна а, тIадаьнна а оасар дохадаь дIадаккха.

Къаьстта белгалдаккха безам ба са хьажкIаш дика хьувкъаяра тхона нийсъенна эггара халагIа йола новкъарле оасар дар аьнна. Нагахьа санна оасар котдалийта даларе хьажкIаш дика хьувкъарга даха дог дацар. Эггара хьалха денз тхоашта могар дир оаха оасара низ бохабе гIерташ. Из тха вIаштIехьдаьлар.

Оасар тIа ца далийтара Iалаьмате доккха новкъостал хилар хьажкIаш 15—20 сантиметр лакхъеннача хана хьалхара культиваци «КНР-38» яха оасар ду макхилгаш тIехьа а тейса ярах. Из болх барца цхьана оаха вIаштIехьдаьккхар хIара гектара цхьацца центнер хулаш аммиачни селитр яха молхаш тохилга а. Аммиачни селитр техача хьажкIий овлаш дикагIа чIоагIлу, цар дикагIа дегI дахь.

Массехк дош ала безам ба са «КНР-38» яхача оасар деча макхилгех. Тхона гучадаьннад царех боккха пайда боалилга. Нагахьа санна кха оасар геттара дукха долаш деце 80 процентага кхаччалца из оасарах цIенду «КНР-38» яхача макхилгаша, хIаьта 0,5 процентагара 3 процентага кхаччалца мара хьажкIашта зе а дац. Майрра ала йиш я оасара духьал лоаттабеча къовсаме царех дика беркат доал, аьнна.

ХьажкIаш 30—35 сантиметр лакхъенначул тIехьагIа макхилгаш тIехьатейса цIаькха культиваци йир оаха. Цунца цхьана юккъера лаьрхIача хIара гектара цаIи цаI-ахи центнер хургдолаш суперфосфат техар. Шоана гучча тайпара хьажкIел оасар кот ца далийтара а из вIалла дегIа ца дайтара а оаха чIоагIа къахьийгад. Уж деррига балхаш чакхдаьхар духхьал механизмашца.

Уж вай лакхехьа мел дийца балхаш дича а йистедоалаш дац хьажкIаш дика хьувкъаяра дераш. Царна кхы а дуккха Iунал, гIулакх эш.

Цхьаболчарна дукха лоархIаме ца хеташ агротехнически гIулакх да хьажкIашта ханнахьа гувнаш делга. Цхьабакъда, уж нах чIоагIа гIалат бувл! Ший ханнахьа хьажкIашта гувнаш дича хьабоалар боккха пайда ба. Цкъа-дале хьажкIана юхе хьатIа даьнна оасар дIадоаккх, хIаьта тIадаргдолчун низ а бохабу, хьажкIий овла кхы а чIоагIбу, шозлагIа-дале цхьаккха хьажкIа тIа ца йоалаш йисац.

ХьажкIашта гувнаш ду ши культиватор я звенога. «Беларусь» яхача тракторашца из болх беш вар сои Колоев Гирихани. Оаха хIаране дийнахьа 30—35 гектара тIарча хьажкIашта гувнаш дора.

ХьажкIашта гувнаш даь даьлча йистедаьлар царна оаха мел дергдола балхаш.

СИХАГIА ХЬАЖКIАШ ЧУИЙЦА ЯХАРА — БЕРРИГА НИЗ

Ховш да, вай республике эггара тIехьагIчарца мара Наьсарен района кхашка хьажкIаш чуэца йиш ца хулилга. Цудухьа кхычахьа доаццача тайпара, тхона Iалаьмате лоархIаме да хьажкIаш махулла сихагIа чуийца яхар.

Тха кхай тIа хьажкIаш чуэцаш яр йиъ «ККХ-3» яха комбайн, цул совгIа пхелагIа яр звенона хьожаяь яр. Цунца болх беш звеноцара механизатораш бар.

Хьалхарча дийннахье денз хьинаре къахьегаш бар говза механизатораш. ХIаране эггара кIезигагIа хилча а пхиъ-ялх гектара тIара хьажкIаш чуэцар.

Цхьабакъда, хIаьта тхоашта ма хетта сиха хьажкIаш хьаяьха довла вIаштIехьдаланзар тха. Нагахьа ди дагIацар догIа ца делхаш. Сийлахь-боккхача Октябра 44 шу дузача дийнахьа рапорт делар оаха еррига хьажкIаш чуийца яьннай, аьнна.

ХIанз из дIа[illegible]нна дале а са безам ба хьаж[illegible] чуэцача хана тхоашта са[illegible] эшаш хиннараш хьоахаде[illegible]ьажкIаш хьа ма йоахха у[illegible]готовительни пункте дIакха[illegible]хона транспорт хиннаяларе дуккха а хьалха йистедаьнна хургдар тхо, хIаьта вIалла а хьажкIаш кхай тIа догIа кIал латташ телха а хургьяцар.

Цудухьа, семилетка диълагIча шера из хIама хургдоаца никъ лаха а тхона новкъостал де а декхарийла я совхоза дирекци.

ГЕКТАРА ТIАРА — ДУКХАГIА, ДАРЕГIА

ХьажкIаш кхеяра Iалаьмате дика лаьттан-Iалама хьалаш да Наьсарен районе. Районерча хьажкIаш лелаерашта хьалхашка латта керттера декхар да къахьегама овсарле мамогга лакхъелга, хьажкIаш кхееш царга дIадодар лохделга. Из декхар кхоачашде вIаштIехьдаргдац нагахьа санна балхашта шерра механизаци ца йойя, хьажкIашцара болх агротехнико дIа ма деххара ца лелабойя.

Из деррига де дика вIаштIехьдаргда дукхагIа механизированни звенош вIашагIйохке. 15—20 саг чу а воагIаш механизированни йоацача звенойла дуккха а пайданегIа да 4—5 саг чу а воагIаш механизированни звеноша ши бIаь а кхы совнагIа а гектар хулача лаьттан тIа хьажкIаш лелаеш хилча.

Даьча лоархIамаша хьахьекхад хьажкIаш чуэццалца даьча балхашка юкъера лаьрхIача хIара гектарага 10,6 сага-сахьат дIадахар. Эггара кIезигагIа хилча а механизированни йоацача звеноша 5—6-зза е кхы дукхагIа а ха йоаьй цу балхашта.

Эггара халагIа а дукхагIа хIама дIадодаш а болх ба оасар делга. Хьожаргда вай, вIаштIехьдаргдий-теш 15—20 сагах латтача кулг-кара хьажкIаш лелаеча звеной 200 гектара тIара хьажкIаш оасарах цIенъе? Даргдац. Цхьабакъда, шоашка мел эша юртбоахама машинаш йолча механизированни звеноша дуккха сихагIа а кIезигагIа хIама дIадохийташ а оасарах цIена лоаттаду деррига кха. ХьажкIаш хьатIаяьнначул тIехьагIа цхьан гектара оасар дарга тха дахад 3,24 сага-сахьат. Кулг-кара хьажкIаш лелаеш хиннаяларе 8—10-зза дукхагIа гIоргдар.

Тха звенос лелаьча 220 гектара тIара хьажкIаш чуэццалца оаха даьча дерригача балхашка 1197 соми 66 кепиги ахча дахад. Дукха ахча дIалоацаш а кIезига Iовш а болх ба кхашка удобренеш ехкар. Из дикка аттача даргдар шоаш кхо Iодоассадеш автоприцепаш яларе. Нагахьа санна, укх шера тхога а иштта кхы дуккхача звеношка а уж кхоачам хиллал хуле хьажкIашка дIабода мах дикка лохлургба.

Цхьаькха а белгалдаккха безам ба са. ХьажкIаш чуэцара тха звенос лаьцад 8164 соми 49 кепиги. Комбайнаша баьча балхага дахад — 815 сом гаргга. Бакъда, хьажкIаш чуэцача комбайнаша баьча балхага дахачул дукхагIа—1215 соми 60 кепиги ахча дахар хьажкIаш тIара лордаш хьаяхарга. Ерригача районе дIадахар лаьрхIача мел хургда из!? Кердача шера из гIулакх хургдоацаш болх вIаштIехьбаккха беза совхоза кулгалхоша.

Семилетка диълагIча шера 12 эзар гектар хьажкIаш дIаюврргья Наьсарен районе, царех 9 эзар — ялатийна лаьрхIа. ХьажкIаш лелаерашта хьалхашка латтар Iалаьмате бехктокхаме а хала а декхар да — гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца лерхI цар. Из дош сийленца кхоачашдара, хьажкIашка дIадодар лохдара, къахьегама овсарле лакхъяра цхьа никъ мара бац— махулла дукхагIа механизированни звенош вIашагIйохкар, механизатораш хьалха латтарий толашагIа йолча балха методашца Iомабар.

Уж балхаш ерригача совхозе чакхдоахе соахка хиннар хургдац. 1961-ча шера «Назрановский» совхозе планах хьажкIий центнерага цхьа соми 70 кепиги даха дезача 4 соми 96 кепиги дахад!

СЕМИЛЕТКА ДИЪЛАГIЧА ШЕРА ДЕ ЛЕРХIАРАШ

Дукха балхаш да оаха укх шера де лерхIаш. Звенос лелаергья 250 гектар хьажкIаш. Оаха дош деннад хIара гектара тIара кулг-кара цхьаккха болх ца беш 75 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха. Цул совгIа, тха звено хургья механизированни хьайбаш леладеча ферме болх беш. Цига оаха доакъар кийчдергда, из ферме хьатIакхухьаргда, иштта кхыдола балхаш а дергда.

Цхьабакъда, керттерадар да дика хьажкIаш хьувкъаяр, хьажкIий центнерага дIадодар махулла лохдар.

ГIорваьннача американски фермера Росуэлл Гарста карагIдаьнначоа-м тхо укх шера тIехьа кхуврґдар. Из-м шеко йоацаш да. Цхьабакъда, хьажкIашка дIадодар кхы а лохдара дика толамаш даьхад Краснодарски краерча Владимир Первицке механизированни звенос. Цига хьажкIий центнерага 42 кепиг мара додац. Укх гаргарча хана чухь цунна а тхоаш тIехьакхуврґда, аьнна хет сона.

ХIанз мамогга дикагIа лаьтта кийчде гIерташ доахк тхо. Кхай тIа гектара лаьрхIача 1—1,5 центнер хургйолаш суперфосфат дIайихьай. Оаха лерхI хIара гектара тIа 30 тонн удобрени йилла.

«Сердало» газета тIа аз дийшад НРВ яха молхаш техача хьажкIий хьувкъам лакхлу, аьнна. Тоъал ха я оаха дирекцега НРВ яха молхаш ехаш заявка енна. Оаха уж хьажкIех тохаргья.

БIаьстан балха тахан арадала дезе а кийча да тхо. Еррига техника, юртбоахама инвентарь бокъонца ремонт а яь кийча я. ХIанз цахаддаш удобренеш кхай тIа дIакхухьаш да тхо.

Цунца цхьана звено беррига механизатораш шоай балха говзал лакхъеш, юртбоахаме карагIдаьнна кердадараш, хьалха латтача хьажкIаш лелаерий опыт Iомаеш ба.

Кастта КПСС ЦК Пленум гуллургья, аьнна хезача, дерригача советски халкъа санна боккха кхаъ хиннаб тхона а. Цу дезача денна дикача толамца накъа дахара, оахош тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара низи хьинари кходергдац оаха.

Езача Даьхенна лургья дукха а дарегIа а хьажкIаш.

О. МАЛЬСАГОВ,
«Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене механизированни звено звеньевой.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) О. Мальсагови цун звеноцара механизатор Колоев Гирихани.
И. ПЛИЕВА сурт.

Сурта тIа: О. Мальсагова звено кхашка удобрени юллаш я.
И. ПЛИЕВА сурт.

Ханнахьа а дика а тоаергья техника

КПСС XXII-ча съезда решенеша юрта боахама хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба хIанз «Шалинский» совхоза къахьегамхой. Цар укх шера оахаш долча лаьттан структура хувца, дукхагIа пайда лургбола культураш дIае а лерхI. Къаьстта дукхагIа дIаюврргья боккхача пайданера культураш: хьажкIаш, горох, бобови культураш, шекара свекла. Совхозе хьажкIаши свеклаши дIадахача шерарчул дуккха-дукхагIа дIаюв, хIаьта горохи бобаши духхьашха дIаювш я. Лаьттангара махулла дукхагIа пайда а эцаш, уж культураш йоаггIача бесса хьувкъийтара бIаьстан балхашта лерттIа кийчо е езилга дика кхета а деш кийчлу бIаьстанга совхоза къахьегамхой. ХIанз цига болх беш я хьалххе а вIашагIъехка 46 шекара свекла лелаерийи 15 хьажкIаш лелаерийи механизированни звенош. Массе звенона керте оттабаьб балха говзал дукхагIа йола дикагIа бола къахьегамхой. Во вIаштIехьдаьккхадац совхозе агротехнически дешар а. Массайолча отделенешка 200 саг гаргга юкъе а озаш занятеш хиннай. ДIаювча культураштa гIулакх мишта де деза дIахайтара цу занятешка совхоза специалисташа дIайовзийт вай республикерча маякий балха говзал, царна карагIдаьннар.

ХIанз совхоза къахьегамхой сихбенна кхашка удобренеш дIакхухьаш ба. Цар хIанзале 6195 тонн удобрени дIайихьай. Къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб из лоархIамера болх совхоза 6-ча отделене (управляющи нов. Эдилсултанов). Планах 1500 тонн моттигера удобрени дIаяхьа езача метте цар дIайихьай 1820 тонн. Дийнахьара балха нормаш тIехкхоачаш а еш, из болх дика дIахьош ба цу отделене тракторист Хамидов Рамзани звеньевой Умаров Султани. Кхашка удобренеш дIаяхьара болх иштта дика вIаштIехьбаьккхаб совхоза 4-ча отделене а.

Совхозе вIашагIъеллача механизированни 15 звеной укх шера дIаювча ерригача хьажкIашта гIулакх де дезаргда. Уж чIоагIа доккхий балхаш дика чакхдахара лерттIеи ханнахьеи кийчъе еза юртбоахама техника. Цудухьа шоай низ а хьинар а ца кходеш техника махулла сихагIа тоаяь яккхара къахьегаш ба совхоза механизатораш. Геттара дика къахьег цига ремонтни мастерске трактораш тоаеш боахкача ремонтникаша. Царех ба токарь Яровой, слесарь Зайченко, тракторист Алаудинов, иштта кхыбараш а. Цар балха норма 130—140 процент кхоачашъю. Ремонтникашта эшачунга дика хьожаш ва ремонтни мастерской заведующи нов. Кутарев.

Трактораш тоаяра болх дика вIаштIехьбаккхарах цар торо хиннай хIанзале 57 трактор тоаяь яккха, хIаьта хIанз тоаеш 13 трактор а латт.

Иштта дика тоаеш латт совхоза отделенешка сеялкаш, йол хьокха косилкаш, нохараш, культивтораш, жаткаш, кхыйола техника а.

Февраль бутт бовлехьа еррига юртбоахама техника (ялат хьокха комбайнаш йоацаш) тоаяь яккха а, март бетта хургйолча КПСС ЦК Пленума сийленца накъа баха а лерхI совхоза механизатораша, берригача совхоза къахьегамхоша.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

Денна дош кхоачашдергда

Кхо шу хьалха Каргалински района «Октябра 12 шу» яхача колхозе эггара хьалха балха еча доаханна кIал а тувсаш Iаьсий леладергдолаш группа елар комсомолкана Воробьева Таисана. Из болх вIалла бовзаш яцар из. ХIаьта а бIу ца къожош дика дIадоладир цо ше каралаьца гIулакх.

ДIадахача шера доаханна кIал а тувсаш, цхьаккха ца долийташ, бIаь гаргга Iаса кхедир цо. Ахкан хана гIулакх дика дарах дийнахьа хIара Iасилга 960 грамм дулх тIакхетийтар. ХIаьта шера юкъера лаьрхIача къонача болхлочун группацарча Iаьсашта хIаранена дийнахь-бус 760 грамм тIакхийттад.

КПСС XXII исторически съезда решенеши семилетка диълагIча шера плани кхоачашъяра низи хьинари кхо ца деш болх бу Воробьевас. ХIанз 40 гаргга Iаса леладу цо. Уж дерригаш а унахцIенеи дика дегIадоагIаши латт. ДIабахача январь бетта дийнахьа хIара Iаьсана 780 грамм дулх тIакхийттад цун групперча Iаьсашта.

Укх шера доаханна кIал а тувсаш дика дозал долаш 125 Iаса кхе а даь колхоза дIадала дош деннад къонача специалиста. Цунца цо жоп лу Къилбаседа Кавказа юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаераша даьча кхайкаралла.

Е. ФАРНИЕВА.

ВорхI дийнахьа

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денга доккхий толамаш доахаш накъа баха декхар оттадаьд шоашта хьалхашка Грознерча локомотивни депо болхлоша.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара чIоаггIа къовсам лоаттабеча локомотивни бригадаша социалистически декхараш тIаийцад: беза мухь кхухьа машинаш сихагIа лелае. Иштта, февраль бетта хьалхарча ворхI дийнахьа беза мухь дIакхухьача 49 маршрутаца планал совгIа 50 эзар тонн мухь дIабихьаб, кходаьд 195 тонн доагам.

Машиниста Руденко Алексея ший помощникаца Ажигов Алексеяца Грозный-Гудермес яхача участке планал совгIа дIабихьаб 2040 тонн мухь. Царна тIехьа машиниста Иванов Николаеи цун помощника Новохатский Борисеи дIабихьаб 2007 тонн мухь.

Беза мухь тIабола дукха поездаш дIакхийлай машиниcташа Станевич Михаила, Крытов Василе, кхыбараша.

Иштта кхоачашду шоай декхараш локомотивни депо водителаша.

Г. АНОХОВ.

КЕРДАДАРАШ ДIАДОВЗИЙТАРА

Селхан Грозненски № 15 йолча опорно-хьокхама шурий совхозе болх бе йолаеннай Нохч-ГIалгIай АССР-а юрта боахама министерства вIашагIъехка республика опорно-хьокхама боахамий кулгалхой курсаш. Итт дийнахьа дешаргда цар цу курсашка. Цига дешаш 40 саг ва. Курсий директор я Любовь Титовна Рудометкина.

Курсашка деша багIачарна хьехаш ба юрта боахама институташкара Iилмай кандидаташ, доценташ, профессораш. Иштта, эггара хьалхарча дийнахьа юрта боахама производство нийсъярахи специализаци ярахи лаьца лекци йийшар Къилбаседа-ХIирий юртбоахама института доцента, Iилма кандидата, экономикаи организацеи кафедра заведующе Валентин Соломовича Сорокера.

Опорно-хьокхама боахамий кулгалхошта боккха пайда а луш дукха лекцеш ешаргья дIахо кхы а. Масала, Къилбаседа-ХIирий юртбоахама института профессора А. Б. Саламова лекци ешаргья хьажкIаш хьалкхееш юрта боахама Iилмана гучадаьннараши дикагIбарий опыти ювцаш, хIаьта цу институтерча Iилмай кандидата Н. И. Мешковас лекци ешаргья травопольни система мегаш йоацаш хиларахи, лаьтта леладер прогрессивни пропашная система хиларахи.

Курсашка дешабагIачарца къамаьлаш деш хургба республика кулгалхой.

Юрта боахамера дикагIа дола хIамаш довзийташ кинофильмаш хьувкхаргда цига деша баьхкараштa.

Р. МАРХИЕВА.

Кхы а дикагIа къахьег

Валови продукци арахецара январь бетта план 122,7 процент кхоачаш а яь, укх февраль бетта кхы а хьинарегIа къахьегаш, СССР Лакхехьарча Совете хулача хоржамий сийна яьржача социалистически яхье кердa толамаш доахаш я Шаьларча райпромкомбината коллектив. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб Такаев Джамалал, Бочаев Рамзан, Асхабов Саид-Махьмад, иштта кхыбараш.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

КхоалагIа шу да города Грознерча № 49 йолча юкъерча школа цхьайттлагIча классера дешархо комсомолка Зина Рудин токарал Iомадеш йола. ЧIоагIа безам тIабаха леладу Зинас из гIулакх. ХIанз дукха ца говш разряд лургйолаш я цунна. ТIаккха тепловозашта ремонт еш тайп-тайпара балхаш кхоачашдеш хургья Зина.

СУРТА ТIА: Грозненски локомотивни депо механически цехе болх беш йоалл Зина Рудин.

Г. ЛЫСЕНКО сурт.

Дог гIоздоаккха фильм

*

Эсамбаев Махьмуд... цун искусствага цкъа хьежача саго боккхача безамца мара яккхац из цIи. Къаьстта доккхал ду Махьмудах Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Цун хIара керда толам дега тоам хинна тIаэц цар. Соахка «Мосфильм» яхача киностуде гIорваьннача халхарий говзанча творчествах фильм арадоаккх, аьнна хезача чIоагIа дика хийтар массанена а. ХIанз «Халхара дунен чу» яха фильм арадаьннад. Из боккха кхаъ ба.

ЧIоагIа безаме вIашагIкхетар хилар укх деношка «Красный молот» яхача завода клубе. Из фильм йистедаьлча эггара хьалха завода болхлошта гойтаргда, аьнна, соахка ше денна дош кхоачашдир Махьмуда.

...Клуб тIанг аьнна, хьалйизаяр завода болхлоша. Массане а безаме ладийгIар фильм оттадаьча керттерча режиссера Р. Тихомирова даьча къамаьлага. Дукха дийцар цо вай мехкахочун говзалах. Эсамбаева искусство, аьлар цо, вай мехка йовзаш хинна а ца Iеш дика йовз кхыча мехкашка а. ЧIоагIа халадар Махьмудаца болх бе, хIана аьлча, из «халагIа» болча артистех ва. Цо хIара эпизод, режиссера аьннар даь а ца Iеш, творчески кхоачашъю. Цхьабакъда, хIанз фильм йистедаьнначул тIехьагIа аз доккха баркал оал Махьмуда, цунца иштта болх бе хала хиларах.

ЧIоагIа тIоараш техар гулбеннараша Махьмуд къамаьл деволавелча. Боккхача безамца дийцар цо фильм оттадаьча режиссерех Р. Тихомировх, Ф. Мустафаевх, керттерча операторах К. Петриченкох, керттерча художниках Л. Шенгелиях, иштта кхычарех а. Цхьайтта саг чувоагIаш яр тха группа, аьлар Махьмуда, хIаьта уж цхьайтте а цхьайтта къамах а вар. Вежарий санна цхьа барт болаш творчески къахьегаш хилар тхо.

Къамаьлаш даьчул тIехьагIа «Халхара дунен чу» яха керда фильм гойта доладелар. М. Эсамбаева хIара халхар чакхдоалаш чIоагIа тIоараш тохар гулбеннараша, концерте болаш санна.

Кино чакхдаьнначул тIехьагIа дIаьхдаь тIоараш а тохаш баркал аьлар фильм оттадаьраштa завода болхлоша.

«Халхара дунен чу» яхача фильмо боарам боаццаш шоай дегаш гIоздахар дийцар дег чурча дешашца завода болхлоша нов. Конюхова, нов. Бирюкова, нов. Шамсудинова, нов. Саркисяна, студента нов. Дикаева, иштта кхычар а.

Иштта безаме вIашагIкхетар хилар самардийнахьа «Пролетбат» яхача клубе а.

Сурта тIа: красномолотцаш М. Эсамбаевца вIашагIкхетар.

Доккхал ду аз вай мехкахочох

Вай культура вахара чухь боккха лоархIам болаш гIулакх да «Халхара дунен чу» яха керда кинофильм арахецар. Масса оагIорахьара дика да ца аьлча ала хIама дац цунах. Вай мехкахочун Эсамбаев Махьмуда, Iалаьмате дикача артиста, творчески говзал хьахьекхай фильма тIа.

Эсамбаева искусствага дуккхаза хьийжав со, бакъда, хIара со мел хьожача хана кердадар, дика дар, вай Даьхен сий доаккхаш дар зелу цун творчестваца. ХIаьта а тахан сона экрана тIа бIаргадайначоа юхе цхьаккха хIама дацар хьалхагIа сона дайнар. Дог гIоз мишта даргдац цу Iалаьмате дикача кинофильмага хьежача хана!

«Халхара дунен чу» яха фильм ший идейни чулоацамга диллача советски зрителашта эшшача тайпара а цар кхетадергдолча хьисапе а вIашагIделла да. Цудухьа цIаккха а дицлургдац царна цу кинофильме шоашта духьал этта сурт.

Кхы а доккхагIа толамаш даха низ кхоачалба хьа, тха дукха веза Махьмуд!

Г. НИЩЕВ,
«Красный молот» завода № 2 йолча цеха нормировщик.

Бокхха толам

«Красный молот» завода культура ЦIагIа хьежар со «Халхара дунен чу» яхача кердача кинофильмага. Доккхал ца деш мишта Iелургва цу тайпарча Iалаьмате боккхача толамах!

Укх шера аьхки Грознерча машиностроителашца ше вIашагIкхийттача хана Эсамбаев Махьмуда дош деннадар, хIаьта Москве доаккхаш латтача кердача кинофильма хьалхара копи эггара хьалха красномолотовцашта хьокхаргда аьнна. Ший дош кхоачашдир Махьмуда. Вай республике эггара хьалха «Халхара дунен чу» яхача, вай мехкахочо. М. Эсамбаева деш дола халхараш хьахьокхача кинофильмага хьежар машиностроителаш.

ЧIоаггIа дега салоIам хулаш хьежар со а са новкъостий а кердача кинофильмага. Къаьстта чIоагIа безам тIабодаш а художественни чулоацамга диллача лакхача говзалца кхоачашдаьрех а халхар дар кубински революци хьахьокхаш Эсамбаев Махьмуда даьр.

Баркал хьона, тха веза доттагIа, дукха веза мехкахо, Махьмуд!

А. МИХАЙЛОВ,
электромонтер.

Иштта хьадир фильм

Дунен халкъий халхараш Iалаьмате дика деш вола Эсамбаев Махьмуд дакъа лоацаш а хургволаш дола фильм хьаделга тхона массанена а дагадехар цу воккхача художника говзал хIа аьнна тхоашта йовззашехьа а.

Тхона ховра, алхха халкъа демократе мехкашкеи Европеи яйза ца Iеш, Латински Америке, Инде, иштта кхы дуккхача мехкашка цун искусство хIанзале а дIаяйзалга.

Тхона ховра, геттара шаьръенна хореографически техникеи Iалаьмате йоккха актерски говзали — уж шаккха а иразера вIашагIкхийтта шийца долаш из волга.

Тхона ховра, Советски Союза халкъий а дерригача дунен тIарча халкъий а халхараш Iомадарай, уж халхараш ше дараи дерригa ший вахар дIаденна Эсамбаев Махьмуд волга. Концерташ телаш ше дIа мел кхаьчача моттиге халкъий халхараш зувш, цар чулоацам бовза гIерташ, бокъонца кхетадаь царна дух тIа вала гIерташ ва из.

Цу тайппара, Эсамбаев Махьмудах мел доаллар тхона довзаш дар. Декораци а оттаяь, актер хьа а хьийха, фильм доаккхилга дIадоладелга мара дацар-кх хIаьта юхедисар.

Из иштта хиннадаларе-м...

Дуккха а чоалханегIа дар декхар! Тхона ца ховш дар керттерадар — тхоай фильм, цун драматизаци мишта хила еза, хьокхама а музыка а къоастам мишта бергба.

Дика ховш дар цаI — хьалхагIа даьр юха [illegible]еш, къаьстта ший тайпара [illegible]ьм из хила дезилга. Долч[illegible], [illegible]ае езаш яр кинематографе [illegible]да жанр, вешта аьлча, чI[illegible] чоалханерча наькъаца кхоачашде дезаш дар декхар.

ХIаьта хьокхам эца моттиг яцар. ХIана аьлча, кхы хьалхагIа цIаккха а вай мехка даьккхадацар цу тайпара фильм. Чулоацама даьсса а долаш, идея а йоацаш, нах белабеи керттерча даькъе ахча даккхар духьеи увттадаь лоацига фильмаш деце, доазол дехьа а хиннадац из тайпа фильм.

Дуккхача мехкашкарча халкъий шо-шоай къамий эргалонашца йIаьхий йола ший тайпара культура советски художникага Эсамбаев Махьмудага гIолла хьахьокхаргйола геттара дика художественни, идейни, вай ханара граждански фильм хьаделга — иштта дар тхона хьалхашка лаьтта декхар.

Шоана гучча тайпара, декхар атта дацар. Из декхар кхоачашдара сихха талант йолаш болча нахах «вIашагIйолла» езаш яр профессиональни съемочни группа. Цу тайпара коллектив вIашагIтехар. Цунна юкъе бахар: «Евгений Онегин», «Пиковая дама» яхача а иштта кхыча а кинофильмашка гIолла советски зрителашта вовзаш вола РСФСР искусствай заслуженни деятель режиссер Роман Тихомиров, кино эггара боккхагIа болча художникех вола паччахьалкхен премей лауреат Севан Шенгелия, «Алешкина любовь» яха башха дика фильм оттаяь вола талант йола кинооператор Константин Петриченко, керттерчарех лоархIаш вола тха балетмейстер, РСФСР искусствай заслуженни деятель Леонид Якобсон, йоккха говзал йола Ленинградера къона композитораш: Георгий Фиртичи Исаак Шварци. Цу группа юкъе вахар со а. Картина директоралла хьожавир кино эггара къаьнагIчарех вола, «Гибель орла», «Петербургская ночь», «Сорок первый», иштта кхыйола фильмаш йоахача кулгалдаь Григорий Лукин.

Фильм йиззача метражах, бос болаш, шин вариантах: шерача форматахи моллагIча тайпареи доаккхилга соцадир оаха.

Ха геттара кIезига яр. Йолаш йола сценарий тхона мегаш яцар. Эсамбаев Махьмуда репертуараца доаца керда халхараш дIадехар вахаро, къоаггадаь аьлча кубински, африкански, космонавта, иштта кхыдараш.

Эсамбаев Махьмуда халхараш геттара дика дойя а, геттара йоккха талант йолаш из ловзе а, фильм эргало йолаш хилийтар духьа оаха соцадир СССР Доккхача театра балета коллектив юкъе а эза, шоайла вIаши бувзам а болаш йола массехк хореографически новеллаши миниатюраши яла. Цу гIулакха а ше къаьстта сценарий оттае езар. Кастта оттаяь яьккхар оаха из литературни сценарий а. Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац режиссераш, оператор, художник, балетмейстер, картина керттера турпал сценаре авторий хьисапе фильма титрашка хьахьокхаш хилар.

ХIара новеллана хьалха хулаш а цун чулоацамах кхетавеш а йола поэтически текст язъяра студе керттерча редактора Л. Р. Шейнина баьча хьехамах, вийха воалавир гIорваьнна вола советски поэт Павел Антокольский.

ТIаккха уж нах, цхьана вIашагIа а кхийтта, айхха цхьан бартаца къа а хьегаш фильм хьаде болабелар. Тхона ховра ше кино тIа вахийта Iаманза волча Эсамбаев Махьмуда хала хургдолга. Из ма варий тха фильма тIара цаI мара воаца хадданза, шин беттеи ах беттеи хIара денна ше хьатIавахийта везаш вола актер. Шийна нийсца денначоа ха хала да из мелла хала а низкъала а гIулакх да.

Студе фильмашта юкъе лаьттача социалистически яхьа итогаш йича тха картина премияьккхар, хIаьта студе ерригача коллективана карара кара тела СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи ЦIе байракх а елар.

ХIаьта нагахьа санна «Халхара дунен чу» яха тха фильм шоана тоамбар деш, шун дегашка кхоачаш хуле, из тхона творчески болхлошта доккха цIей хургда.

Фахри МУСТАФАЕВ,
режиссер-постановщик.

Iалаьмате дика

«Халхара дунен чу» яха «Мосфильм» киностуде арахийцача кердача кинофильма тIа хьахьокхар цIи хеза волча вай мехкахочун М. Эсамбаева халхараш да.

Боккхача сакъердамца, дега чIоагIа лоIам хулаш хьежар со кердача фильмага, Эсамбаев Махьмуда кердача творчески толамга. Кинофильма эггара дикагIа дар да цу тIа хьахьокхача хIара халхара идейни чулоацам боккха хилар. Халхарий тематика таханарча денах лаьца я. Цо хьахьокх дунен тIарча тайп-тайпарча къамий вахар чура доккхий поли[illegible] халхарашка хьежача хана зритель гIадвода керда вахар бахьан долаш халкъаша лоаттабеча къовсаме цар толам баьккхача. Цхьадолча халхаращца Iалаьмате дика хьахьокх Махьмуда къаьнарча заман дIадоалаш латта бIеха гIулакхаш.

Лоацца аьлча, Эсамбаев Махьмуда керда творчески толам боккха лоархIам болаш ба. Цун халхараша вай Даьхенах кхы а чIоагIагIа доккхал дайт, керда толамаш даха, вай мехка коммунистически общество хьалъяра советски нах тIахьех.

Доккха баркал ала безам ба са из Iалаьмате дика кинофильм вIашагIделлача «Мосфильм» коллектива.

О. БЕЗДРОБНЫЙ,
инженер.

Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш

МОНОПОЛЕШКА КХАЙК ДЕ ГОЛЛЬ

«ХIанзчул чIоагIагIа сатийна, бокъалдар аьлча, цIаккха а хиннадац вай политическии социальнии вахар», — аьлар президента де Голла 5 феврале радио чуи телевиденеи гIолла программни къамаьл ше деча хана. Бокъонца «къайлагIарча герз леладеча организацерча» (ОАС) террористий бомбаш лелхаш латтача ханна аьлар уж дешаш.

ОАС-а юкъера заговорщикаш «берригача мехка гоамеи цо харцбеши ба» аларах тоъам а баь Францена тIабоагIа фашистски кхерам кIезига ба ала гIертар президент.

Цу тIа а инарала де Голла дувцар бакъдараштa чIоаггIа духьала да. Ультраколониалистски элементий организаце хьисапе Алжире вIашагIъеллача ОАС-а ший болх метрополи а чулоацаш шербаьб. «Ультра» къайлагIара организацеш Франце массайолча департаменташка йолаш я. ОАС-а баьчча волча инарала Салана духьал дувц Iаьдал хьалаца безам хиларах, хIаьта, кепа йоазоно яхачох, цу хьакъехьа пхелагIча республика политически партей викалашца переговораш еш а ва из. «Аванти» яхача итальянски газето кепа теха араяьккхар ОАС-а оттаяь «февраль бутт юкъе кхачалехьа» Iаьдал бе доллаpax йола план. ОАС-а баьччаша лерхIачох президента инарала де Голла метта президент хила везаш ва маршал Жюэн; «общественни спасене» правительствана юкъебахьа лерхI дика бовзаш бола реакционни деятелаш Пинэ, Бидо, Сустель.

Цул совгIа, хIанз дувца йиш я Малхбузен Германерчеи кхыча малхбузеневропейски мехкашкарчеи фашистски организацешцарча а «Джона Бэрча общество» яхача американски фашистски организацецарча а шеррача бувзамех. Кхыча дешашца аьлча ювцаш яраш цхьан Франце еш йола къаьст-къаьста террористически акташ а йоацаш, кIезигагIа яле а, Малхбузен Европа а чулоацаш йола неофашистий заговораш я.

МалагIа бахьанаш да де Голль Францена тIабоагIа кхерам кIезига ба ала гIерташ хилар?

ГIулакх сенах латт аьлча, эггара хьалха из латт Франце Iаьдал фашизмана бе дахара бокъонца кхерам хилара мукIарло даьчул тIехьагIа боаккхаш бола нийса гIа халкъага, шеррача демократически общественностага правительства кхайкарал делга хила безаш хиларах. Цхьабакъда, цу тайпара гIа баккха лоархIаергьяц «цхьанне Iаьдала режим». Цул а совгIа, французски правительства шийна могача тайпара новкъарле ю фашизмана духьаларча къовсаме шерра халкъа болам боаржабара. Из бакъдеш дола тIеххьара масал да «ультра» кердача террористически акташта духьала Париже антифашистски демонстраци ца яйтар. Хозахета дацар, де Голль къамаьл де кийчлуш волаш «республикански кхерамзлен» отрядаши бIаь танки Парижа тIаэззача хана дуккхача обозревателаша даь хаттар: хьанна духьала ерзаяьй цар йоккхий топаш?

Цхьа лард кIал йоацаш дац, ОАС-а цIенхаштта духьал даьлча де Голлана гонахьарча гIозарцара «ультра» бувзамаш гучадоахаргдар аьнна хетар. Французски правительство «лоархIа ца яр» кIоаргга социальни овлаш долаш да. Мадарра аьлча, де Голла тIехьашка а «ультрана» тIехьашка а латтараш цхьа классови низаш да — боккхий монополисташи колониалисташи Ротшильдийи Лазарийи банкаш, Шнейдера-Крезои Ренои концернаш. Из гIулакх французски халкъа судага дIа ца а луш «ультра» заговор дIаяккха (е цун доакъашхоща бартаваха) йиш хиларга дог доахаш ва де Голль. 5 феврале де Голла даьча къамаьло къаьгга хьахьекхар, духьал ший «цхьанне Iаьдала режимо», гуччахьарча фашистски режимочул дикагIа, шоай хьашташ кхоачашдергдолга Франце дай болча монополисташта дIахайта безам хилар. Циггара хьадоагIаш да Францера гIулакхаш вIаштIехьа да, ший правительствана карагIдаьннараш доккхий да ала гIерташ президента дувцар. Дагадохийта доагIаш да, атомни герза низ вIашагIболларца «ший лоIамера французски политика» оттае гIерт ше яхаш де Голль массаза а белгалдаха безам болаш хилар. «Вай хIанз воай лоIам гойт, воай низ вIашагIтох, воай политика чакхйоах, — аьлар де Голла. — Цу кердача наькъо толхаю «вIашагIкхийтта оалаш болча мехка, вешта кхыча тайпара аьлча, ший юхьмараш йоацаш болча мехка, гIулакх вайна луш хинна, хьалхагIа яьча соглашеней система». Гуш да, герз, къаьстта а дукхагIа атомни герз, кийчдара наькъаца «Шоай лоIаме бовлара» беш бола тIахьехам ца безабала йиш яцар Франце экономикана юкъе доала позицеш карайолаш болча герза фабриканташтa.

Цунца дувзаденна яшха езаш я алжирски деша хьакъехьара де Голла позици. Президента белгалдаьккхар, «из дош ший ханнахьа къоастаде маганзар е ханзар» аьнна. Цо бакъдир Алжира «суверенниi ший лоIамереи паччахьалкхе», «алжирски Алжир» хила бокъо хилар. Цунца цхьана де Голла белгалдоахар французашха болча Алжире бахача наха «чIоагIа тешам» хилийтанза, «царна шоашта, цар вахара, рузкъанна кхерам хургбоацаш дола гIулакх вIаштIехьдакханза дарг ца хилар», цо дIадехар «шоай керттерча хьаштий, къаьстта Сахарерча хьаштий лоархIам белга (кхыча дешашца аьлча, президента къайла ца хьош хьааьлар Сахаре доаллача дуккхача мехкдаьттацара къаста безам ца хилар). Президента даьча къамаьлацара из дакъа а цу тайппара духхьал Франце монополистически даьшта хетадаь дар. Де Голла хьахойт, боккха къамий - кортамукъален болам хьар бахьан долаш гуччахьа колониалистски политика лелае йиш ца хилар а ше ённа программа — «долла хIама карара далар» кхерам болча хана Алжире французски доал лоаттадара дикагIа бола никъ хилар а. Белгалдоалаш да, къамаьла цу даькъ тIа французски правительстваи ханна йолча Алжирски Республика правительстваи викалий къайлагIа хиннача переговорашка ший программа йизза могаяьй аьнна хетийта де Голль гIийрта хилар. ХIаьта а кепа йоазоно яхачох, ханна йолча правительства гIозарашка, переговорий дикка ка ялар бакъдойя а, Алжир ший лоIаме хилийтара хьакъехьа еннача алжирски предложенешта Франце лургдолча жопах тийша лоархI цар бизза аьттув балар.

5 феврале инарала де Голла даь къамаьл Франце халкъага даь кхайкарал а доацаш, доал деча гIозарашка кхайкилга дар; де Голла программа — из мехка хьалхашка латта проблемаш халкъа тIагIолла тIех а яьха, капиталистически монополешта пайданагIа долча тайпара къоастае гIертилга.

ИТАЛЕРА ПОЛИТИЧЕСКИ КРИЗИС

ХIанз Итале хиннача правительственни кризисо хьахьокх укх тIеххьарча шерашка мехка Iаьдала керте лаьттача социальнии политическии низий блока, къаьстта а доал деча христиано-демократически парте кризис.

Сакъердам ба христиански демократий правительстваша оагIув бийхка партеш мишта хувцалуш хиннай хьожаш. 1960 шера июль беттага кхаччалца Iаьдала керте лаьттай «чIоагIа курс» лелаеш а «итальянски социальни болам» яхача неофашистски парте хьаллоаттаеш а хинна цхьан парте Тамброне христиано-демократически правительство. Къахьегамхой фашизмана духьала чIоаггIа хьайначул тIехьагIа правительства социальни база ехар. Цу тайппара цхьан парте христиански демократий правительства — Фанфане кердача правительства — чIоагIало яр аьттехьара буржуазни либеральни парти а аьрдехьара радикалнии социал-демократическии партеш а.

ХIанз из блок а ехай. Социалистически парте хьаллоацаш а христиански демократаш, радикалаш, социал-демократаш юкъе болаш а йола «лево-центристски» правительство хьаяра идея оттайир. «Лево-центристски» правительства хьаяра идея дIаязйир укх деношка йистеяьннача а Моройи Фанфанеи группаша «чIоагIача курсагахьа» волча Шельбайл котъяьннача а христиано-демократически парте съезда решенешка. Из идея хьаллаьцар радикальни, социал-демократически, социалистически партей кулгалхоша.

ХIаьта а «аьрдехьара центр» яха формула къоастам боацаш а вIашдухьале йолаш а я; из хьаллоацаш долча политически низашта дагардараш тайп-тайпара да. Христиано-демократически парте мугIарашкарча цу формулана тIехьа бараша догдоах, «чIоагIа курс» мел а яь, [illegible]ъахьегамхоша дIадеха цхьадола хI[illegible]ш кхоачаш а даь, НАТО яхача тIема блокаи «юкъарча рынканеи» юкъе Итале дакъа лоацилга ларде латташ йола «атлантически политика» шоашка чакхйоахалургхиларга. Цу тайппара белгалдоалаш гIулакх да Итале болхлой класса цхьоагIо йохае гIерташ из группа хилар а. Цхьабакъда, ха деза, христиано-демократически партецара реакционнегIа йола группаш съезде шоаш нийшачул тIехьагIа герз Iодилла безам болаш ца хилар а цу группаша кердача правительствана даим низ бергхилар а.

ЛоархIам болаш я «лево-центристски» правительство хургья-хургьяц дош а шийх тийша долча социалистически парте позици. Цу парте лидера Ненне аьлар, чурчеи арахьарчеи политика гIулакха «аьрдехьа ластара хьалхара дакъа» санна лоархI социалисташа из тайпа правительство. Кердача правительства «НАТО-на юкъе боарамера тенденцеш хьалкхаба езаш а экстремистски теченешта духьала хила езаш а» лоархI Ненне (Ненне белгалдаьккхар, шийх аьлча, ший итальянски територе тIа ракетни базаш хилара чIоагIа духьала хилар). Социалистий лидера дIахо белгалдаьккхар «Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъера гIулакхаш кIаьдданза» а къаьстта США-неи Советски Союзан юкъе переговораш янза а ярг ца хилар.

Цхьабакъда, цу тайппара цхьоагIояц социалистически партена юкъе а. Итале политикага овлангара денз юха а хьажа деза, йоах Виккьетти керте латтача цу партецарча лоархIамерча аьрдехьарча течене, «лево-центристски операци аьрдехьа ластаргахьа боаккха гIа хург ца хиларах тарoа «лево-центристски операце новкъосталца цIаккха а аьрдехьа ластилга хургдоацаш а лоархIаш».

Болхлойи дерригача итальянски халкъеи эггара хьалха латта дакъа чулоацаш йолча Итале Коммунистически парте массаза а гучаяьхай «аьрдехьарча центра» формула оттаяьрий къайлагIара уйлаш. «Лево-центристски операцецара» парте гIулакхаш хьахьокхаш, компарте руководства член волча Инграос белгалдаьккхад: «Геттара дика ховш да Морос лелабеча наькъа вай критика елга а хIаьта, демократически эргалон нийсача процессана юхь йолаеш боацаш вай из лоархIаш хиларах, цунна духьала къовсам вай лоаттабергболга а... Цхьабакъда, болхлойи демократическии болама керда торонаш гучайоал, хIаьта цу даькъе ший беррига низ дIахьокха йиш а я цунга... Халкъаши цар низаши оаха тIахьех къовсам лоаттабара, шоай оаз дIахозаргйолча бахара, лакхехьеи хьалхашкахьеи яь ца Iеш, берригача мехка политически вахар чухь пайдане эргало яр духьа шоай низ дукхагIа тIабахьара».

ХIанзарча Итале политически низаш дIанийсдаларо догдоахийт «лево-центристски» правительство эттачул тIехьагIа а Итали малагIча новкъа гIоргья яхача деша тIехьа чIоаггIа политически къовсам лоаттабергхиларга. Цу хьалашка ший биззача низаца екаргья итальянски халкъа оаз.

С. ИВАНОВ.

СЕРДАЛО
4-гIа оагI. 15 февраль, 1962 шу.

ЛадувгIа радиога

15-ча феврале: 6.40 — юртбоахама болхлошта передача — «Шалинский района хьайбаш леладерхой болча» (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00 — «Кавказ Пушкина творчестве» — передача (нохчий меттала); 16.25 — «Кагирхой къахьегама денош» — передача (гIалгIай меттала); 16.40 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.50 — «Ленина парте мугIарера саг» — передача (нохчий меттала); 17.05 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.20 — «Шекардерий къахьегам» — передача (нохчий меттала); 17.35 — классически музыка концерт; 17.45 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.00 — «Лакхерча опыта радиолекторий» — передача (эрсий меттала); 18.30 — хьажкIаш лелаерхой заявкех концерт.

УКВ: 9.15 — «Пушкина стихах язъяь советски композиторий произведенеш» — концерт; 9.52 — «Песока тIа хьалъяьй» — радиопостановка; 19.20 — Композиторах Хачатурянах «Къонача радиоладувгIархошта» аьнна оттаяь передача; 19.46 — «Дагестански ашараш» — концерт; 20.21 — «Богема» — опера; 22.21 — Мартинсова фортепьянона лаьрхIа фантазии фугеи.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — «Нах ша тIа».
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
№ 1 йола зIамига зал — ИйслагIа го».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
№ 2 йола зIамига зал — «Нах ша тIа».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
№ 3 йола зIамига зал — «Нах ша тIа».
Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.80, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре.
«Сплав».
Долалу: 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9. 10. ДIаьхдаь сеанс — «Исланде гIолла».
Долалу: 9. 10.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовиктий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05011 Заказ № 990.